

MEMÒRIES DEL DISTRICTE SARRIÀ-SANT GERVASI

La història de les ciutats
s'escriu mitjançant les memòries
dels seus ciutadans

Aigües de Barcelona

MEMÒRIES DEL DISTRICTE SARRIÀ-SANT GERVASI

La història de les ciutats
s'escriu mitjançant les
memòries dels seus ciutadans

www.memoriesdeldistricte.com

Sumari

Pròleg	6
Sarrià-Sant Gervasi sota la mirada d'Isona Passola	8
Història del districte	11
Cronologia	24
Memòries del districte de Sarrià-Sant Gervasi	26

Pròleg

La història “oficial” de la ciutat de Barcelona està ben documentada. Però hi ha tantes històries de Barcelona com veïns i veïnes té la ciutat. Tants caps tants barrets.

Amb la col·lecció de llibres *Memòries del districte* hem volgut fer zoom sobre els deu districtes de Barcelona per anar a trobar persones amb mirada pròpia. Ciutadans que, amb la seva empenta i vivències, han anat modulant la “seva” Barcelona des dels seus respectius barris.

Són testimonis en primera persona de barcelonins compromesos amb els anhels dels seus conciutadans. Alguns s’han arromangat per posar-se al capdavant d’associacions de veïns i de comerciants; d’entitats de caràcter cultural, social o esportiu; de moviments juvenils, reivindicatius, etc. D’altres regenten comerços emblemàtics, són veïns il·lustres o bé gent que fa barri de manera anònima. Cronistes tots, en definitiva, del seu districte.

La visió de conjunt que proporcionen aquests deu llibres articulen un nou tot, una nova mirada sobre la gran metròpoli. Barcelona és una ciutat viva, en constant evolució, i la seva història l’escriuen cada dia els seus ciutadans. Ho sabem bé des d’Aigües de Barcelona que, compromesos amb els barcelonins, fa 150 anys que cuidem l’aigua i, com ells, també fem ciutat.

La referència geogràfica dins del “poble” de Sarrià sempre ha estat la plaça major i l’església de Sant Vicenç. Bona part de l’aristocràcia i la burgesia barcelonines es construïen una segona residència a Sarrià, pel seu clima benigne, pels aires i aigües pures i, sobretot, per allunyar-se de les epidèmies i de les pestes que assolaven la ciutat cíclicament. Atrets per la feina que generaven aquestes noves construccions, nombrosos menestrals i tècnics de la construcció també es van traslladar a Sarrià i es van instal·lar al llarg del carrer Major, per on des del 1835 circulava una tartana que unia Barcelona amb la població.

Així doncs, entre els alcaldes que va tenir Sarrià als segles XVIII i XIX hi trobem pagesos, paletes, rajolers, fusters, mestres d'obres, constructors, comerciants i, fins i tot, un espartenyer. Si un volia construir-se una torre a Sarrià, tenia tots els professionals a mà. Un altre dels elements que defineixen Sarrià-Sant Gervasi són les escoles, com ara les salesianes o les teresianes que, a finals del XIX, buscaven emplaçaments a la rodalia de Barcelona.

Actualment, el districte és una zona residencial i té la renda per càpita més alta de tota la ciutat. Malgrat tot, conserva la seva vitalitat associativa i, a trams, el passat menestral, amb un cert aire de poble, fet de carrers i places petites. I és que, durant molts segles, Sarrià va ser una zona rural, de masos que aprofitaven l'aigua que baixava de la serra de Collserola.

Aigües de Barcelona és una empresa històricament vinculada a la serra de Collserola pels dipòsits, canalitzacions i altres instal·lacions i infraestructures de l'aigua que hi ha. Per aquest motiu, estem compromesos amb la conservació d'aquest espai natural i mantenim diversos convenis amb el Consorci del Parc de Collserola que ens impliquen, per exemple, en la recuperació i condicionament de la carretera de les Aigües o la construcció d'una bassa naturalitzada per a amfibis al pantà de Vallvidrera (ubicat, també, al districte de Sarrià). Un cop aquesta bassa s'hagi revegetat i estigui en ple funcionament, està previst realitzar activitats de divulgació i educació ambiental a l'espai, així com actuacions de voluntariat.

Ignacio Escudero

Director General d'Aigües de Barcelona

“Sentir-se implicat amb el lloc on es viu és una de les coses més boniques que ens poden passar a la vida”

Isona Passola Productora, guionista i directora de cinema

Sarrià, un barri amb ànima de poble

Isona Passola és una de les figures més actives i reivindicatives del cinema català. Productora, guionista i directora cinematogràfica, és la fundadora de Massa d'Or Produccions, amb què ha realitzat llargmetratges, documentals i pel·lícules de televisió. Apassionada per la història, la Isona ha adaptat obres literàries al cinema com *Pa negre* (2010), guanyadora de molts premis, entre els quals el Goya a la millor pel·lícula. L'any 2011 va obtenir el Premi d'Honor Lluís Carulla i el 2012, la Creu de Sant Jordi, atorgada per la Generalitat de Catalunya. És presidenta de l'Associació de Productors Independents del Mediterrani, forma part del Consell Nacional de la Cultura i les Arts i, des de l'abril del 2013, és presidenta de l'Acadèmia del Cinema Català. La Isona treballa i viu a la ciutat de Barcelona, que s'estima i admira. Nascuda al barri Gòtic, fa 40 anys que és veïna de Sarrià. “Jo vaig néixer al cor del barri Gòtic, un barri que sempre he portat a sobre. Quan em vaig casar, el meu marit i jo vam venir a viure a Sarrià i he de dir que aquesta decisió em va costar, ja que m'estimava molt el meu Gòtic d'infantesa i joventut, un barri que quan jo era petita era com un poble. Però de seguida em vaig fer a Sarrià, i tot gràcies al meu fill, que va començar a jugar a futbol amb el club parroquial i això em va fer entrar en l'ànima del barri. També el fet de portar-lo a l'escola Orlandai, l'escola pública del barri, un centre magnífic i que ens quedava al costat de casa. A través del meu fill, vaig anar coneixent la gent, les entitats..., perquè Sarrià també funciona com un poble. Aquesta sensació de barri i de tranquil·litat, de proximitat, el fet que la gent et coneix pel nom, a mi em dona una identitat fortíssima. Jo no podria viure en un barri que no fos barri”, explica la Isona, que afegeix que “també és cert que a Sarrià hi ha gent que no es vincula gaire amb el barri. No saben el que es perden, perquè sentir-se implicat amb el lloc on es viu és una de les coses més boniques que ens poden passar a la vida. En aquest sentit, jo estic molt contenta de viure a Sarrià i

m'agradaria moltíssim que el meu testimoni servís perquè la gent es vinculés més amb el barri. Que vagin al Teatre de Sarrià, que intentin portar els nens a les escoles del barri que, a sobre, són molt bones, que vinguin al casal, a la Casa Orlandai, que comprin al mercat, a les botigues de tota la vida, que vagin al Bar Tomàs, tota una institució i, sobretot, que passegin per les seves petites places, la plaça de Sant Vicenç, el carrer Major... En definitiva, que gaudeixin del meravellós barri que és Sarrià”.

Els sons del carrer Major

Per a la Isona, Sarrià té uns sons característics, sobretot els del carrer Major. “A mi m’agrada molt sentir les campanes, al Gòtic des de petita ja hi estava acostumada, i aquí, segons com bufi el vent, sento les dels caputxins o les de l’església de Sarrià. D’altra banda, hi ha una cosa que m’encanta del carrer Major, i és que sona diferent en funció de l’hora del dia. Al matí és un carrer molt tranquil, de poble, amb les seves botigues obertes, però cap a dos quarts de sis de la tarda, quan surten els nens d’escola, hi ha un formigueig de criatures i de famílies que em fa molta gràcia. El carrer Major s’omple de vida amb un so molt bonic. Ja després, a la nit, torna la tranquil·litat”, comenta la Isona, que hi troba a faltar una mica més de vida nocturna. “A les nits Sarrià es queda bastant desèrtic, però també és cert que cada vegada més comença a haver-hi alguns bars, sobretot per la part de dalt. El que sí que s’ha perdut és el mític bar de la plaça. Quan jo era jove, venia a aquest bar amb el grup de poetes de la facultat i llegíem poemes. Amb el Vinyoli, el Vicenç Altaió, el Miquel de Palol, el Josep Maria Fulquet, etc. Tots veníem al bar de la plaça cada diumenge al matí. Era un bar que tenia molta entitat, i tenies la sensació que estaves en un lloc on la poesia prenia molt de sentit”.

El barri del poeta Josep Vicenç Foix

Una de les grans personalitats sarrianenques és el poeta J. V. Foix. “Hi ha una cosa que dona molta personalitat a Sarrià, i és el fet de tenir un poeta propi. Foix ha estat un dels grans poetes catalans, tenia una pastisseria molt coneguda i molt agradable que avui en dia encara és oberta. Considero que poder relacionar la història d’un dels nostres grans poetes amb Sarrià dona molta personalitat al barri. Per exemple, la Barceloneta, que és un barri que adoro, té el Papasseit, i a Sarrià tenim el Foix. A mi aquestes coses em fascinen; per exemple, ara que acabem de passar el Nadal, quan passejo pels carrers de Sarrià, no puc evitar que em vingui al cap *Onze nadals i un cap d’any*, un recull dels poemes més maravillosos que s’hagin escrit mai sobre el Nadal”.

VALLVIDRERA,
EL TIBIDABO I
LES PLANES

SARRIÀ

SANT GERVASI -
LA BONANOVA

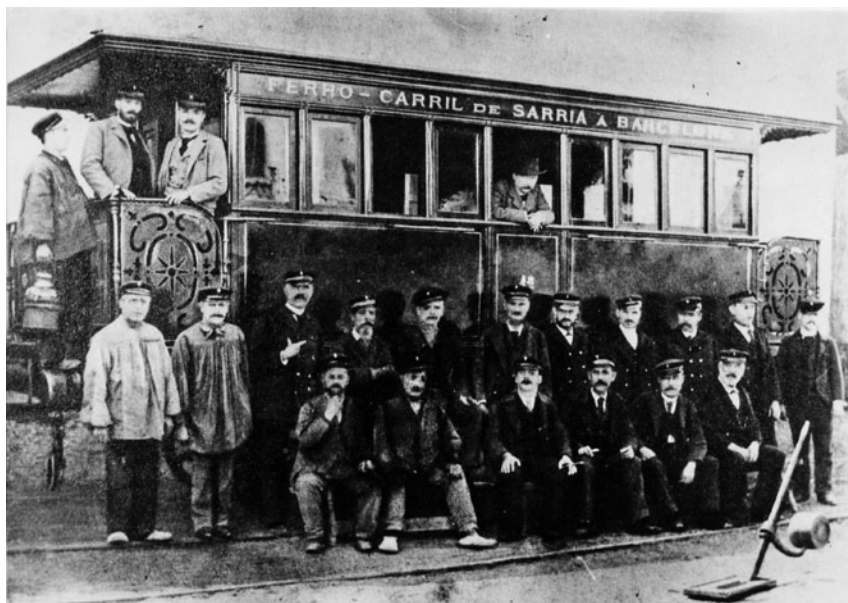
LES
TRES
TORRES

EL
PUTXET
I EL
FARRÓ

SANT GERVASI -
GALVANY

DISTRICTE

SARRIÀ-
SANT GERVASI

Treballadors dels Ferrocarrils de Sarrià. Segle XIX.

Autor: desconegut.

Fons: Arxiu Municipal de Sarrià-Sant Gervasi.

Sarrià-Sant Gervasi

HISTÒRIA DEL DISTRICTE

Sarrià és un poble que fa pujada i, com és natural, les referències de situació són o bé amunt o bé avall des d'un punt que, sense ser central, n'és el centre des de temps immemorials: la plaça major. La plaça major de Sarrià és l'extensió natural d'un edifici, l'església de Sant Vicenç de Sarrià. Aquest és el punt zero del nostre recorregut i de la història coneguda del districte, perquè el primer cop que surt esmentat el nom de Sarrià és en un document del segle X, de l'any 986. Al document es diu que el prevere Bonaric ven al bisbe de Barcelona, Vives, un alou situat "in termino de Sirriano". Sirriano és

un topònim d'etimologia curiosa, un antroponímic, perquè ens remet a una persona. Sirriano serien les terres de Sarius, és a dir, el ciutadà romà propietari d'aquestes terres. Deixarem el tema romà perquè no en tenim més referències ni proves, però de ben segur que pels volts del segle V ja existia un poblament petit en aquesta zona, al voltant d'alguna vil·la romana. Tornem a l'església de Sant Vicenç. L'actual edifici és del segle XVIII, amb un campanar octogonal prou alt i vistós. L'església va ser consagrada l'any 1789. Entrem a dins. A mà esquerra, abans d'arribar a l'altar, podreu veure un retaule del segle XVII, el del Roser, que ha estat restaurat. En aquest espai, abans de l'església actual, n'hi hagut d'altres. Sabem que ja hi havia una església l'any 986 i que, dos segles més tard, el 1147, es va consagrar un temple romànic en aquest mateix emplaçament. Els canvis no es van aturar i el 1347 es va aixecar una església d'estil gòtic que va ser substituïda per l'actual.

Tornem al carrer. Davant de l'església hi havia el cementiri parroquial. De fet, en unes excavacions de l'any 1972 es van trobar un munt d'ossos. I al voltant del temple primitiu, una sagrera, un primer nucli poblacional. La sagrera se'n va anar en orris l'any 1910, quan es va obrir la carretera de Cornellà, el que avui és el passeig d'Elisenda de Montcada i el passeig de la Bonanova. D'aquesta sagrera, encara se n'intueixen els límits a les cases del voltant de l'església, baixant pel carrer Major. Durant molts segles, Sarrià va ser una zona rural, de masos que aprofitaven l'aigua que baixava de la serra de Collserola. S'han trobat restes de l'edat mitjana a les excavacions fetes a la vora de l'església que ens parlen d'aquest poblament.

Atenció! Perquè al segle XII neix un nou llinatge, la nissaga dels Sarrià, a conseqüència de la cessió de la parròquia com a feu a una família del poble. De fet, una branca d'aquesta família va participar en la conquesta de València, i el rei Jaume I va concedir l'any 1267 a la parròquia el dret a tenir batlle, tot i que no tindria un cert govern municipal fins al segle XV. L'any 1334 la parròquia de Sant Vicenç va passar a dependre del monestir de Pedralbes, un fet que va comportar més autonomia i la creació d'un primer consell municipal l'any 1379.

És hora d'agafar forces menjant un pastisset a can Foix, la pastisseria que va ser propietat del poeta J. V. Foix, perquè ara toca anar carrer Major amunt, cap al desert de Sarrià. Petit parèntesi. Quan arribeu al número 109, observeu la casa, és una de les més antigues de Sarrià. A la llinda d'una de les finestres del primer pis hi ha una data que ho explicita: 1659. Tanquem el parèntesi i continuem carrer amunt fins a arribar a la Ronda de Dalt. La

Mercat a la plaça de Sarrià.

Autor: desconegut.

Fons: Arxiu Municipal de Sarrià-Sant Gervasi.

travessem i al capdavant del passeig de Santa Eulàlia veureu que hi ha matolls i bosc, i un carrer que gira en sentit invers, el del Desert de Sarrià. El carrer està dedicat a Santa Eulàlia, perquè segons la tradició la màrtir barcelonina va néixer aquí en època dels romans. El desert de Sarrià havia estat una propietat envoltada de boscos i conreus que va ser cedida pel duc de Ferlandina als caputxins l'any 1578. Una nota aclaridora: el nom de

desert s'aplicava en aquells temps als convents que es trobaven en zones despoblades. Aquest convent dels caputxins, el primer de tot Catalunya, va ser destruït l'any 1835, durant la desamortització. Unes dècades més tard, l'industrial Pepe Sert i el doctor Josep Ricart hi van fundar una institució per acollir treballadors incapacitats, de la qual es van fer càrrec les Germanes de la Caritat. Ara la institució perdura en una edificació aixecada al segon terç del segle XX. Alerta, perquè els convents van ser importants a Sarrià. Hi ha una dita que diu: "Sarrià, vents, torrents, torres i convents".

Les Torres de Sarrià

Ocupem-nos ara de les torres i anem a veure'n una d'enorme; de fet, un palau que és a tocar d'aquí, en uns jardins força vistosos: els del palau del marquès de Sentmenat. Es tracta d'una edificació espectacular, d'estil neogòtic, que es va construir als terrenys d'un antic mas del segle XIV, Can Teixidó. Després que l'edifici fos restaurat a finals del segle passat, s'hi va instal·lar l'escola de disseny Eina. El costum d'alguns barcelonins de tenir una torre, en aquest cas un gran palau, a Sarrià va ser una moda que va tenir continuïtat a partir del segle XVII. Moltes famílies aristocràtiques i burgeses barcelonines es construïen una segona residència a Sarrià, pel seu clima benigne, pels aires i aigües pures i, sobretot, per fugir de les epidèmies i de les pestes que assolaven la ciutat cíclicament. La instal·lació d'aquestes segones mansions va condicionar el poblament de Sarrià, majoritàriament menestrals i tècnics de la construcció que van venir atrets per la feina creixent. Aquest poblament es va fer al llarg del carrer Major, per on des del 1835 circulava una tartana que unia Barcelona amb la població. En aquest sentit, resulta revelador consultar les professions dels alcaldes de Sarrià des del segle XVIII fins al XX: hi ha força pagesos, però també paletes, rajolers, fusters, mestres d'obres, constructors, comerciants i, fins i tot, un espartenyer. Si un volia construir-se una torre a Sarrià, tenia tots els professionals a mà. Una descripció del poble del segle XVIII parla de la importància del poblament: "És prou fornit de cases, en part disperses i la majoria unides a la parròquia, que formen totes aquestes un carrer llarg que puja fins al convent dels Caputxins, dit de Santa Eulàlia".

La tartana, que trigava una hora i quart per fer el recorregut fins a Barcelona, aviat seria substituïda per un mitjà de transport més ràpid. Anem a la Via Augusta. La Via Augusta és el carrer que correspon al traçat del tren que anava des de l'estació de la plaça de Catalunya fins a Sarrià. El trajecte del tren a Sarrià tenia 4,6 quilòmetres de longitud i, tot remuntant el carrer Balmes, passava per Gràcia i Sant Gervasi per acabar al peu de la muntanya de Collserola,

Vista antiga de Valldiviera.

Autor: Josep Domínguez Martí.

Any: 1930.

Fons: Arxiu Municipal de Sarrià-Sant Gervasi.

a Sarrià. Des dels anys setanta del segle passat, l'estació de Sarrià dels Ferrocarrils Catalans està soterrada, però fins llavors havia estat a la superfície.

Deixem el tren i baixem fins a la plaça d'Artós a veure Can Prats. Podeu accedir al pati d'aquesta casa del segle XVIII i veure el balcó des d'on Joan Bosco es va dirigir als seus seguidors barcelonins. En aquesta casa i els seus horts s'hi van construir les escoles i els tallers salesians l'any 1885. Aquest és un dels elements que defineixen Sarrià i també Sant Gervasi, les escoles, que a finals del segle XIX buscaven emplaçaments a les rodalies de Barcelona. De fet, Sant Gervasi, que havia format part de Sarrià, va esdevenir municipi autònom després de la guerra de Successió. Fins ben entrat el segle XIX, Sant Gervasi era eminentment agrícola, amb masos dispersos, vinyes i conreus de secà, i amb una població molt petita.

Anem a veure un castell. Per sota de la Ronda de Dalt, mig amagada, hi ha una casa de Gaudí molt interessant, la Torre Bellesguard, que està habitada per la família Guilera, però que a hores d'ara és visitable. En aquest emplaçament, hi havia les restes de la Torre de Vallblanc, del segle XV. Aquí s'hi va establir el darrer rei de la dinastia catalana, Martí l'Humà. El nom de Bellesguard li ve de les vistes que tenia sobre el Pla de Barcelona. Gaudí, de fet, va aprofitar alguna de les poques restes de la muralla medieval per integrar-les

al conjunt, i la casa té un volgut aire de castell. El rei Martí va fer allò que segles més tard van fer molts barcelonins de classe alta, construir-se una casa a Sant Gervasi, de manera molt semblant al que ja hem explicat a Sarrià.

La urbanització dels barris

Al carrer Ganduxer, hi ha una altra de les grans obres de Gaudí, el Col·legi de les Teresianes, que va projectar pel preu simbòlic d'una pesseta. Deixem l'escola i fixem-nos en el nom del carrer, Ganduxer. Al segle XIX, el senyor Ganduxer va posar nom al carrer que va contribuir a obrir i que passava per algunes de les seves finques. El mateix passa amb el carrer Mandri. Joaquim Farré i Mandri va urbanitzar a mitjans del segle XIX unes terres seves entre el que avui és el carrer Sant Gervasi i la Bonanova. Aquest espai urbà de carrers estrets rep el nom del Farró, en homenatge al primer home que va colonitzar la zona, Silvestre Farró, que s'hi va instal·lar a principis del segle XIX. Ara és un barri residencial i tranquil.

Processó sortint de l'església de la Bonanova.

Autor: desconegut.

Any: 1880.

Fons: Arxiu Municipal de Sarrià Sant-Gervasi.

Col·legi de les Teresianes, al carrer Ganduxer.

Autor: Jesús Portavellaç.

Any: 2002.

Fons: Arxiu Municipal de Sarrià-Sant Gervasi.

Sant Gervasi es va anar urbanitzant, deixant de banda les finques rurals i construint cases d'estiueig, però també cases de menestrals, artesans i rendistes, i convents i col·legis, com el de les Teresianes. A l'extrem oriental de Sant Gervasi hi ha una muntanya, el Putxet, a tocar de la Vila de Gràcia, una zona que va estar pràcticament despoblada fins a l'any 1870 i que va

*Torre Bellesguard.
Autor: Josep Salvany.
Any: 1921.
Fons: Arxiu Municipal de Sarrià-Sant Gervasi.*

començar a urbanitzar-se, igual que la resta de Sant Gervasi, amb torres d'estiueig. A la dècada dels setanta del segle passat, moltes d'aquestes casetes van ser substituïdes per edificis de pisos, com al barri de la Bonanova. Unint Sarrià i Sant Gervasi hi ha el passeig de la Bonanova. Aquesta via va ser edificada per indians que tornaven enriquits d'Amèrica i hi construïen cases luxoses amb jardins. El barri rep el nom de la Mare de Déu de la Bonanova, o dels Afortunats, de la qual es tenen referències des de l'època medieval. La plaça de la Bonanova està presidida per l'església, aixecada de nou després que fos cremada l'any 1936.

Sant Gervasi va ser agregat a Barcelona l'any 1897, però la vila de Sarrià encara continuaria sent independent dues dècades més.

Uns anys abans, el 1892, Vallvidrera era agregat a Sarrià. Fem un petit parèntesi perquè Vallvidrera va ser independent força temps. Es tenen notícies, des del segle X, de l'existència d'un petit nucli poblacional entorn de

la parròquia de Santa Maria. Al terme existeix, des del segle XVI, un mas imponent, Vil·la Joana, ara reformat i de propietat municipal gestionat pel Museu d'Història de Barcelona. Aquí va passar els darrers dies de la seva vida Mossèn Cinto Verdaguer. A Vallvidrera es va construir l'any 1864 un pantà amb una presa destinat a la reserva d'aigua potable per a Sarrià. A l'antiga casa del guarda ara hi ha un centre d'interpretació. A finals del segle XIX, a Vallvidrera s'hi van començar a instal·lar cases d'estiueig dels barcelonins, fins i tot alguns hotels, que van configurar l'estructura urbana actual. Prop de Vallvidrera, al Tibidabo, es va començar a construir un parc d'atraccions a principis del segle XX i, al costat del parc, van començar a edificar-s'hi algunes cases residencials, un petit nucli veïnal que té com a parròquia el Temple del Sagrat Cor, erigit al cim de la muntanya.

L'any 1896, s'aixecava la nova seu de l'ajuntament de Sarrià a la plaça del Consell de la Vila. Avui és la seu del districte. Si teniu ocasió, entreu a la sala de plens, al primer pis, i hi veureu un detall curiós: damunt de la sala hi ha un passadís suspès des d'on el públic pot seguir les sessions dels plens.

L'annexió de Sarrià a Barcelona

La vila de Sarrià es va resistir força a la incorporació a Barcelona, però finalment, l'any 1921, es va produir l'agregació per decret, un fet que va provocar protestes. Dos anys més tard, el 1923, es construïa el camp de futbol de l'Espanyol a tocar de la carretera de Sarrià, que estaria en funcionament fins a l'any 1997. La rivalitat entre el Barça i l'Espanyol té també una lectura de rivalitat entre pobles, o entre barris, el de Sarrià i el de les Corts. Penseu que les Corts, que havia format part de Sarrià, s'havia constituït en municipi independent l'any 1836.

No gaire lluny d'on es trobava el camp de Sarrià podem veure encara les restes d'una urbanització cooperativa, les cases del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria (CADCI). En queden encara al carrer Ifni i Riu de l'Or. Són tot un seguit de cases de planta baixa i pis que es van construir al primer terç del segle XX i que s'adapten perfectament a la idea d'urbanisme de la "caseta i l'hortet". El CADCI era un sindicat catalanista que aplegava els dependents de comerç i d'oficines. El projecte de les cases del CADCI responia a la necessitat d'habitatge d'aquella època en què es formaven cooperatives per tal de facilitar-ne el lloguer o la compra als associats. Avui constitueixen un luxe en una de les zones residencials més cares de la ciutat. Anem al teatre.

*Nevada de 1962. Carrer Major de Sarrià.
Autor: Pere Bosch.
Fons: Arxiu Municipal de Sarrià-Sant Gervasi.*

Activitat cultural

Al carrer del Pare Miquel de Sarrià hi ha el Teatre de Sarrià. És un teatre que té un cert deix italià, amb platea, amfiteatre i tres pisos a la caixa escènica. La història d'aquest teatre ve de lluny i ha tingut diferents emplaçaments en el temps: el primer en un corral, on es va representar *L'Estel de Natzaret*, una obra que cada any, a excepció dels de la Guerra Civil, s'ha representat fins al dia d'avui. El 1919 es va formar l'Orfeó Sarrianenc. L'entitat tenia massa coral, secció teatral i esportiva, colla sardanista, club d'escacs i grup de muntanya. Des d'aquell moment, els veïns de Sarrià van conèixer el centre i el teatre com l'Orfeó, com si fos la mateixa cosa. Finalment, es va construir un teatre amb cara i ulls, aixecat per un mestre d'obres de Sarrià, Jacint Torner, que va prendre com a model el Teatre Romea de Barcelona, en petit, és clar. Durant aquests anys, va aparèixer una revista de vida efímera, *La Consola*, però amb un grup molt destacat de col·laboradors: Josep Carner, Carles Ribà, Clementina Arderiu, Marià Manent, J. M. López Picó i J. V. Foix. No gaire lluny del Teatre

*Miting antiagregació als cinemes Spring.
Autor: M. Quadras Feliu.
Any: 1921.
Fons: Arxiu Municipal de Sarrià-Sant Gervasi.*

de Sarrià, al carrer Setantí número 9, on vivia Foix, s'hi reunien els intel·lectuals que col·laboraven en la revista del poeta pastisser.

L'activitat cultural es va veure interrompuda per la Guerra Civil. Anem al passeig de Sant Gervasi, per damunt del Putxet. A principis del segle XX, l'industrial Alfredo Mata va construir-hi una casa amb uns jardins encantadors de més de dues hectàrees, una de les primeres obres de Nicolau Rubió i Tudurí. Als jardins de la Tamarita s'hi respira pau i harmonia. Doncs bé, aquesta casa té un passat negre des que l'any 1937 es va convertir en el centre neuràlgic del SIM, el Servei d'Investigació Militar de la República, un organisme de contraespionatge temut per republicans i rebels armats a parts iguals. Aquest espai encantador va tenir el trist paper de txeca. Ara és un espai d'ús públic.

L'any 1939 el règim dictatorial va voler confiscar el local i el patrimoni de l'Orfeó, però la intervenció de la parròquia i d'un grup de sarrianencs, davant del governador civil de Barcelona va aturar l'espoliació. L'Orfeó, però,

va haver de canviar de nom i es va passar a dir Centro Parroquial de San Vicente de Sarrià.

El districte de Sarrià-Sant Gervasi no es va lliurar de la febre constructora dels anys del *desarrollismo*, tot i que els efectes no van ser, ni de bon tros, tan dramàtics com a altres barris de la ciutat. L'any 1953 el ferrocarril va quedar cobert i es va començar a urbanitzar la Via Augusta. A la dècada dels setanta del segle passat, va culminar una obra que estava projectada des de principis del segle XX, la Ronda del Mig. Aquest eix ja estava planificat l'any 1907 al pla d'enllaços de la ciutat de l'urbanista occità Léon Jaussely. El seu recorregut a cel obert constitueix una barrera natural que en moltes zones divideix en dos el districte.

El districte de Sarrià-Sant Gervasi és actualment una zona residencial amb diferents serveis, sobretot clíniques i institucions pedagògiques. A hores d'ara el districte té la renda per càpita més alta de tota la ciutat. Malgrat tot, el districte conserva la seva vitalitat associativa i, a trams, el passat rural i menestral, amb un cert aire de poble, fet de carrers i places petites amb un urbanisme fet a escala humana.

Cases del CADCI.

Autor: Mercè Bassets.

Any: 2001

Fons: Arxiu Municipal de Sarrià-Sant Gervasi.

Cronologia de Sarrià-Sant Gervasi

986

Primera referència escrita de Sarrià

1147

Consagració de l'església romànica de Sant Vicenç de Sarrià

1379

Creació del primer Consell Municipal

1578

Els caputxins s'instal·len al desert de Sarrià

1835

Tartana Barcelona-Sarrià

1836

Les Corts s'independitza de Sarrià

1863

Tren de Barcelona a Sarrià

1885-1894

Construcció de les escoles i tallers salesians, jesuïtes i escolapis

1892

Agregació de Vallvidrera a Sarrià

1896

Construcció de la nova seu de l'ajuntament a Sarrià

1897

Agregació de Sant Gervasi de Cassoles a Barcelona

1919

Neix l'Orfeó Sarrianenc

1921

Annexió de Sarrià a Barcelona

1923

Construcció de l'estadi del RCD Espanyol

1953

Cobertura del Ferrocarril de Sarrià i urbanització de la Via Augusta

1997

Enderrocament de l'estadi del RCD Espanyol

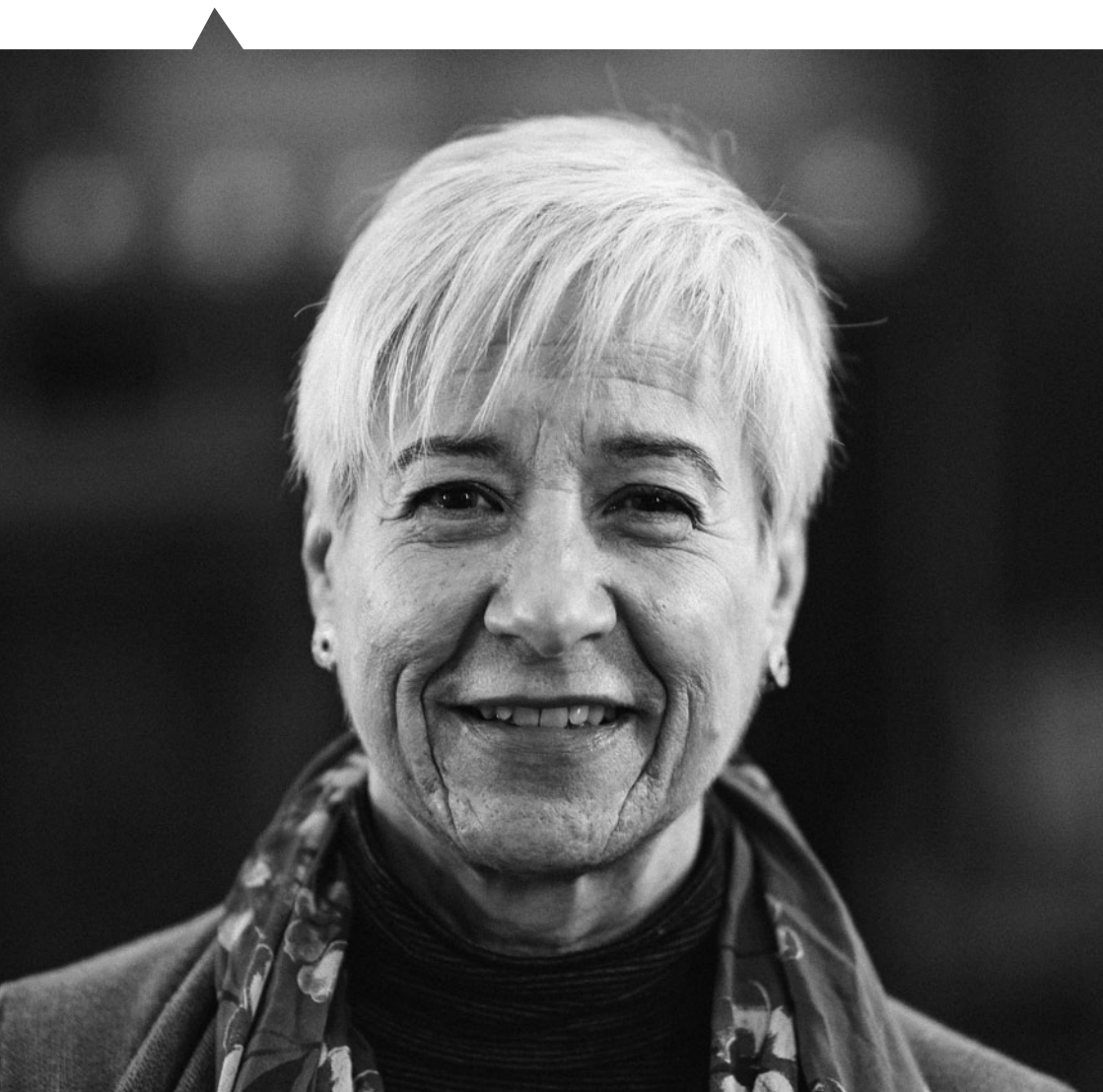

MEMÒRIES DEL DISTRICTE
SARRIÀ-SANT GERVASI

ESTHER BONET CELMA

MEMBRE DEL CONSELL D'ESGLÉSIA DE L'ESGLÉSIA EVANGÈLICA
BAPTISTA BONA NOVA

L'Església Evangèlica Baptista Bona Nova, 135 anys d'història

L'Església Bona Nova és una de les esglésies evangèliques més antigues de Catalunya. Constituïda el 1883 pel suec Erik Lund al barri de Gràcia, ha anat canviant de seu durant la seva llarga trajectòria fins que, l'any 1951, es va instal·lar a l'edifici que actualment ocupa, al carrer Ciutat de Balaguer, 40, al barri de Sant Gervasi-Bonanova. Esther Bonet pot donar compte de gran part de la seva història. Nascuda en una família evangelista, tant el besavi, com l'avi i el seu pare han estat pastors, i ella és actualment membre del Consell d'Església i part activa de l'entitat. "Vaig néixer a Barcelona, al barri de Gràcia. La meva família és tota d'aquí i som evangèlics ja de quarta generació. Els inicis se situen amb l'oncle de la meva àvia materna, Gabriel Anglada, que, juntament amb la seva dona, va acollir l'àvia i un dels seus germans perquè van quedar orfes de petits. Doncs aquest oncle, que puc considerar com el meu besavi, havia entès, a finals del segle XIX, que la seva vida espiritual era plena a través de la lectura de la Bíblia i d'una relació més propera amb Déu. El Gabriel viatjava per tot l'Empordà i anava de poble en poble venent bíblies i explicant que la vida de fe podia ser una vida senzilla, sense una sèrie de qüestions que l'Església catòlica d'aquell moment tenia com a molt importants i que d'alguna manera limitaven la comprensió del missatge evangèlic a través de Jesucrist. Això li va comportar dificultats, ja que no ser catòlic en aquella època suposava un rebuig social. Aquesta figura itinerant rep el nom de colporteur, una figura pròpia de l'Espanya del segle XIX, quan va haver-hi una certa apertura després de l'aprovació d'una nova Constitució que possibilitava la llibertat de consciència i, per tant, de culte", explica l'Esther. L'any 1877, el missioner suec Erik Lund i el català Ricard P. Cifré van començar l'obra d'evangelització per Catalunya a la ciutat de Figueres i, quatre anys més tard, Lund es va traslladar a Barcelona. "L'any 1881, Erik Lund va iniciar l'obra baptista a Barcelona en un petit local al carrer Torrent de l'Olla, i

Església Evangèlica Baptista Bona Nova.

després es va traslladar al carrer Aribau, on el 9 de novembre de 1883 va quedar constituïda l'Església Evangèlica Baptista de Barcelona, amb solament vuit persones creients. Després, a mesura que la comunitat va anar creixent, es va anar canviant de local. Lund també havia estat per terres de l'Empordà, així que va entrar en contacte amb Gabriel Anglada. El suec en va ser el primer pastor, del 1883 al 1886, i el Gabriel del 1905 al 1911". El temps de la Guerra Civil espanyola i la consegüent postguerra van ser anys de "prova de foc" per a l'Església Baptista de Barcelona. "El local on es reunien va ser assaltat en diferents ocasions i finalment clausurat l'any 1939. En aquella època, la congregació va quedar dispersada fins al punt de ser pràcticament inexistent. Però, per iniciativa d'un grup de joves, els creients es van anar reagrupant per celebrar els cultes en la clandestinitat. L'any 1945, el govern franquista va permetre les esglésies protestants i la

nostra va experimentar un creixement notable. Finalment, el 1951, es va inaugurar aquest edifici, al carrer Ciutat de Balaguer, 40”, explica l’Esther.

Viure a dalt de l’església. Records de joventut

L’Església Evangèlica Baptista de Barcelona va poder comprar, a principis dels cinquanta, un edifici sencer al carrer Ciutat de Balaguer amb ajuda estrangera. “Gràcies a una aportació de l’estranger, es va poder comprar aquest edifici, el qual es va transformar per complet. A l’espai que ocupava el garatge es va construir el temple i els pisos de dalt es van transformar: un en pis pastoral perquè el pastor de l’església hi pogués viure; i els altres dos, en sales per a activitats. Quan l’església es va traslladar a aquest barri, va passar a anomenar-se Església Evangèlica Baptista Bona Nova”, afirma l’Esther, que actualment no viu al barri però ha crescut a la Bonanova. “Jo ara visc a les Corts, però he passat molts anys de la meua vida aquí. El pis pastoral ha estat, primer, la casa dels meus pares, quan Pere Bonet, el meu pare, va ser pastor des del 1964 fins al 1983. Per tant, vaig viure aquí dalt els anys de batxillerat i d’universitat, fins i tot quan vaig començar a treballar. Evidentment el barri ha canviat molt. No hi ha un sentiment de poble com a altres llocs, però la relació amb els veïns és molt correcta. Actualment tothom va molt més a la seva. Abans les botigues eren d’un altre caire, fins i tot teníem una lleteria, però sobretot hi havia una relació molt més propera amb els botiguers i entre els veïns”, explica l’Esther, i afegeix: “La Bonanova és un barri força tranquil, però a través de la nostra relació amb Serveis Socials hem descobert que, malgrat tot, és un barri amb moltes necessitats en aquest àmbit. Hi tenim moltes persones grans que viuen en solitud, o famílies que darrerament s’han quedat sense feina i no tenen recursos. Tot i estar considerat com un barri de classe mitjana-alta, no és així del tot. Aquí tenim les dues cares de la moneda”.

Una molt bona relació amb el barri

L’Església Evangèlica Baptista Bona Nova es relaciona de diferents maneres amb el barri de Sant Gervasi-Bonanova. “Des de fa molts anys intentem implicar-nos-hi. Cal tenir en compte que les esglésies evangèliques han viscut, històricament, en el seu petit cercle i de forma molt tancada, ja que no hi havia gaire reconeixement social per tota la tradició catòlica del nostre país. Però, tot i així, amb els anys, la mentalitat dels nostres veïns s’ha anat obrint. Per part nostra, en un moment determinat, fa uns 30 anys, vam començar a establir contacte amb els Serveis Socials del

barri. Des de llavors, hi hem col·laborat i hem posat en marxa diversos projectes”, explica l’Esther. Un exemple d’això és el rebost solidari, que des de fa dècades dona servei a famílies necessitades del barri. “Tenim un rebost solidari que es manté amb les aportacions de la comunitat, però també amb les aportacions que fa el veïnat quan fem recaptacions als supermercats del barri. El veïnat hi col·labora amb molta generositat. També organitzem concerts benèfics un o dos cops a l’any i ho comuniquem pel barri. No es cobra entrada, però després tothom que ho desitja pot fer una donació d’algun producte per al rebost. Totes aquestes accions ens permeten, de manera regular, dos cops al mes, atendre famílies que ens deriven Serveis Socials o persones de la mateixa església que necessiten aquesta ajuda. No només els donem ajuda material, sinó també suport emocional. D’altra banda, hem participat en altres projectes, com una aula de reforç que vam tenir durant molts anys per a estudiants amb dificultats o ajudant en les campanyes de donació de sang. Anualment, participem en la mostra d’entitats per donar a conèixer la nostra comunitat i el que fem. En l’actualitat la nostra congregació està formada per unes 100 persones i els nostres cultes estan oberts a tothom que vulgui venir. Tothom, sigui del barri o no, hi està convidat”.

FERRAN ANTON
"Jo venia a l'església de petit, en temps de la dictadura. Llavors als protestants se'ns vigilava molt. Ara estem integrats dins del barri i tenim relació amb els pastors d'altres esglésies".

MARTA MONSÓ
"Som com una família, ens ajudem i ens animem els uns als altres a complir el nostre propòsit a la terra. Al barri hi ha gent involucrada a escala social per ajudar la gent més desfavorida".

SAMUEL PALACIOS
"Fa molts anys que tenim un banc d'aliments que serveix 15 famílies del barri amb necessitats. També treballem amb una ONG per oferir pisos d'acollida i provisió de materials a persones sense llar".

JOAN MARC
"Treballem amb l'associació de veïns i amb altres grups i entitats per fer-nos visibles. Volem obrir les portes al barri i que la gent ens conegui".

JOAN BALLESTER
"Som una entitat que acull tothom i cobrim moltíssimes necessitats. Ens han vingut persones de tot arreu. No ens tanquem aquí dintre, sinó que ens interessa el que passa a fora".

ARTUR TALTAVULL
"Estem en contacte amb els Serveis Socials del districte i a través seu ens arriba gent a qui podem ajudar; també persones que venen espontàniament a l'església".

TERESA SACRISTÁN
"L'Església t'ajuda a arribar als altres i a donar un cop de mà a la gent que pateix. Tots plegats som capaços d'atendre situacions més difícils. Això m'enriqueix".

JOSÉ LÁZARO
"Nosaltres també aportem la part espiritual i emocional als presos, orientada a la seva reinserció en la societat. Busquem que canviïn de vida. Alguns s'incorporen a més tallers o milloren la seva conducta".

NATALIA OLIVETE ESCRIG
DIRECTORA DE LA CASA ORLANDAI

La Casa Orlandai, un projecte comú, cívic i veïnal

La Casa Orlandai es va inaugurar com a equipament públic a Sarrià l'any 2007 i és, avui dia, un dels centres socials i culturals de referència, no solament del barri, sinó també de tota la ciutat. I és que aquests deu anys de trajectòria suposen l'èxit d'un projecte administrat pels veïns i les veïnes a través d'un conveni de gestió ciutadana entre l'Associació Cultural Casa Orlandai i l'Ajuntament de Barcelona. Es tracta d'un model participatiu, que és la marca diferencial del centre. Natalia Oliete és l'actual directora del centre cívic. Veïna de tota la vida de Sarrià, va començar a treballar al projecte l'any 2007 i pot donar-ne compte de l'evolució. "En un principi, portava el punt d'informació i la gestió econòmica, però he anat creixent, com el projecte. M'he anat formant en diversos àmbits: en temes de comptabilitat i fiscalitat d'entitats no lucratives, en gestió laboral i d'equips, en comunicació, etc., i actualment en soc la directora de l'equip tècnic. Continuo formant-me, perquè aquest projecte és un gran repte per a tots i cal estar sempre al dia. Jo formo part del primer equip de treball, contractat el 2007, una vegada l'Ajuntament en va donar la cessió. Si bé les portes de l'equipament van obrir fa 10 anys, el projecte ja venia de molt abans, del 2003, quan un moviment veïnal va començar a organitzar-se per salvar i recuperar la Casa Orlandai, un edifici emblemàtic del barri", explica la Natalia. Originàriament, la Casa Orlandai era una masia del segle XVII que va ser comprada i reformada per un industrial barceloní, el senyor Galve, qui, amb la participació de l'arquitecte modernista Rafael Guastavino, va aplicar millores i reformes, amb la qual cosa va dotar l'edifici d'una personalitat pròpia, on destacava la riquesa decorativa i el detallisme de les escales i de les vidrieres de l'interior. Després d'aquesta època d'ús com a habitatge de la família Galve, l'edifici va acollir una escola. "El 1956, l'edifici es va transformar en l'escola Talitha, que era una escola de senyoretetes i una cooperativa. Una escola avançada al seu temps, amb un

Casa Orlandai, on és la seu de l'associació.

model educatiu centrat en la persona, més humanista, que treballava molt els valors de democràcia i llibertat i que va mantenir en aquells temps tan difícils els costums i la llengua catalana, malgrat la seva prohibició. Aquesta cooperativa es va dissoldre l'any 1974 i part del professorat va fundar l'escola pública mixta Orlandai, que va funcionar durant molts anys, fins que el 2003 es va traslladar a un edifici nou, a l'avinguda Foix. L'edifici va quedar, en aquells moments, orfe, castigat per l'ús intensiu que se n'havia fet i en ple boom immobiliari. Va ser en aquell moment quan va començar el moviment veïnal", explica la Natalia. El 2003 veïns i entitats de Sarrià van formar un grup de treball per aconseguir que aquest edifici quedés com a equipament municipal per al barri. El que es pretenia era que fos un espai cultural. "Aquest grup motor va estar preparant intensament durant anys el projecte, fins que el 2007 es va aconseguir la cessió de la Casa Orlandai com a centre cívic de gestió ciutadana. A partir d'aquí, es va fundar l'Associació Cultural Casa Orlandai, l'organisme que des de llavors el gestiona en conveni amb el districte. L'associació està formada per persones que hi donen suport i que col·laboren de forma totalment altruista. La junta és la responsable de la gestió de l'equipament; està formada

per persones escollides democràticament per l'assemblea. Entre altres funcions, s'encarrega de la contractació de l'equip tècnic i està present en tots els espais de participació. Es reuneix cada 15 dies. L'equip tècnic és l'encarregat de desenvolupar les diferents tasques: atenció al públic, programació d'activitats, dinamització del teixit associatiu i de les entitats del barri, etc. Així doncs, tenim aquest esquema: l'Ajuntament en cedeix la gestió a l'associació i l'associació contracta un equip. En aquest sentit, l'assemblea general, que se celebra dos cops a l'any, és el màxim òrgan decisiu de l'entitat. La junta és votada en assemblea i, actualment, està formada per 10 persones voluntàries, professionals de diferents àmbits, que gestionen el funcionament de l'associació i són els que continuament estan en contacte amb l'equip. La junta s'organitza en vocalies, de manera que cada tècnic de la casa té un referent a la junta, un vocal, amb qui treballa els diferents temes i necessitats”.

La participació, el motor de la Casa Orlandai

Dins de tota aquesta estructura, l'equipament compta amb altres espais de participació: les comissions de treball. “Des d'aquestes comissions es treballa la programació, els temes de gestió econòmica, la comunicació, la sostenibilitat, el feminisme, etc. D'altra banda, comptem amb el voluntariat de suport estructural, un equip format per unes 15 persones que ens donen suport continuat en tasques molt diverses. Ens ajuden al taulell d'atenció i informació, amb les tasques administratives i de regidoria d'actes, amb temes d'arxiu, de muntatge de sales per a activitats i un llarg etcètera”, afirma la Natalia, que afegeix que la participació és el motor del projecte: “El que caracteritza la Casa Orlandai no és tant el que fem, sinó com ho fem i qui ho organitza. Les activitats i moltes altres propostes que ens fan veïns i professionals sempre les valora la comissió de programació. Dins d'aquesta comissió, també hi ha persones que organitzen cicles i que condueixen certes activitats. Per exemple, tenim els Cafès Literaris, organitzats per voluntaris, o els Cafès Científics, coordinats per la Fundació Ciència en Societat. També tenim els tallers d'història de Sarrià i l'Òpera entre Bambolines, que és un cicle que organitza Marc Sala, un tenor del barri. Aquests només són alguns exemples de les activitats que veïns i socis organitzen. La Casa Orlandai és una entitat totalment oberta, és una eina per als veïns i veïnes. Nosaltres el que fem és facilitar, donar veu i cobrir les inquietuds socials i culturals del nostre entorn. És una gestió diferent, més oberta i més propera, i que implica el veïnat. Una bona prova és que el nostre aniversari, a l'abril, se celebra amb moltes activitats i molta participació del veïnat”.

Més enllà del centre cívic

L'Associació Cultural Casa Orlandai treballa en diferents projectes. "Si bé el pla principal és la gestió de l'equipament municipal, actualment l'associació du a terme altres projectes, com l'Espai Gardenyes, que és un projecte sociocomunitari que gestiona un hort urbà en el qual participen una vintena de famílies; el Mapa Verd, Sarrià més sostenible; i el programa de dinamització de l'economia social i solidària al districte. L'associació va més enllà i, com es pot apreciar, gràcies a la implicació forta dels veïns i les veïnes, està movent un engranatge comunitari i cívic molt potent. Formem part de la Plataforma de Gestió Ciutadana, que està formada per un grup d'entitats que gestionem o volem gestionar equipaments públics des del teixit social del territori. Aquest model no és nou a la ciutat. En alguns casos ja tenim experiència de diverses dècades, en d'altres acabem de començar, però formem part d'aquesta i d'altres plataformes per tal de compartir les millors pràctiques, de definir el que entenem per gestió ciutadana, de posar en valor aquest tipus de gestió enfront d'altres i de donar visibilitat a aquesta realitat. Tornem a allò que deia abans, estar en formació i observació contínues".

ENRIC CAPDEVILA

"La Casa Orlandai va ser una demanda popular i és un espai molt sentit pel barri. Els veïns s'impliquen en projectes i els fan seus; és un bé comú".

MARIONA BOLDÚ

"La Casa Orlandai és un equipament municipal enfocat al barri on es fan activitats i tallers. Els veïns són molt participatius, sobretot per festes i en l'àmbit polític i social".

DAVID FONTANET

"La Casa Orlandai em va donar una oportunitat professional. La gent és molt maca i hi ha molt bon rotllo. El barri necessitava un centre cívic com aquest".

SUSANA SÁNCHEZ

"Per a mi, la Casa Orlandai va representar un canvi de vida tant en l'àmbit personal com en el professional; em va ajudar a obrir-me. És un lloc d'aprenentatge tant per a la gent de dins com per als de fora".

CLÀUDIA SERRAHIMA

"Aquest edifici era la meua antiga escola. Els veïns del barri van demanar a l'Ajuntament que no se'n tanquessin les portes i em va semblar molt bona idea que fos un referent per al barri".

PAU FARRÀS

"Alguns pares d'antics alumnes vam pensar que l'espai que havia estat l'escola dels nostres fills fos un espai per acollir activitats per al barri. Ara és un punt de trobada de nens, joves, mares i gent gran".

ALEIX PORTA

"Per a mi, la Casa Orlandai ha estat un far en el mar, que és Sarrià. Vam venir a viure a Sarrià per casualitat i hi he trobat a Casa Orlandai, un lloc de trobada d'idees i un punt d'ancoratge".

FRANCESC MANYÀ

"L'Espai Gardenyes és un hort comunitari gestionat per una dotzena de veïns on ens trobem i ens relacionem. La Casa Orlandai organitza diverses activitats socials per cohesionar el barri".

RICARD JULIÀ I CAPDEVILA

MEMBRE DE LA JUNTA DE L'ASSOCIACIÓ CENTRE CULTURAL SANT VICENÇ DE SARRIÀ
ANTIC PRESIDENT DE LA TAULA D'ENTITATS DE SARRIÀ

Els orígens del Centre Cultural Sant Vicenç de Sarrià es remunten al 1896, quan es va fundar l'Acadèmia Josefina, un centre de formació i esbarjo dels laics de la parròquia de Sant Vicenç de Sarrià. Durant aquests més de 120 anys de vida, l'entitat ha passat per moltes etapes, ha canviat diferents vegades de seu i de nom i ha anat evolucionant de la mà de la història de la ciutat de Barcelona. Hi ha un tret, però, que ha estat present durant tota la seva llarga trajectòria: l'activitat teatral. Aquesta es va iniciar ja a l'època de l'acadèmia i s'ha mantingut fins a l'actualitat. De fet, l'any 1907 s'estrenava *L'Estel de Natzaret*, la versió d'*Els Pastorets* que encara avui en dia continua representant-se a Sarrià anualment. Ricard Julià és l'actual tresorer d'aquesta entitat centenària i també ha estat president de la Taula d'Entitats del barri. Dedicat tant per professió com per vocació a fomentar l'associacionisme en diferents àmbits, Julià és un dels grans personatges de la història del moviment associatiu català. Ha exercit com a secretari general dels Minyons Escoltes i Guies Sant Jordi de Catalunya, ha estat el primer president del Consell Nacional de la Joventut de Catalunya, ha treballat tota la vida a la Direcció General de Joventut, ha desenvolupat el projecte de la Xarxa d'Albergs de Joventut i actualment és, entre moltes altres coses, el tresorer de la Federació d'Ateneus de Catalunya, una de les xarxes associatives més importants del territori català, amb prop de 100.000 membres i 180 ateneus associats.

Vostè és veí de Sarrià de sempre?

Bé, jo vaig néixer a Barcelona l'any 1953 i vaig viure amb els pares al carrer Casp fins que em vaig casar l'any 1983, any en què la meva dona i jo ens vam instal·lar en una casa del carrer Major de Sarrià. Des de llavors, sempre he viscut al barri.

Vostè és una persona molt vinculada a la història del moviment associatiu català. Com va començar la seva implicació amb l'associacionisme?

He estat molt vinculat al moviment associatiu des de jove. Als anys setanta, participava molt activament en el moviment escolta i vaig ser durant uns anys el secretari general dels Minyons Escoltes, una entitat present a tot el territori que coordina la majoria de grups escoltes de Catalunya i que, avui en dia, té uns 15.000 membres. D'altra banda, com que en aquesta època el moviment associatiu ja tenia molta importància a Catalunya, vaig estar molt implicat en la constitució d'un organisme que encara avui segueix actiu: el Consell Nacional de la Joventut de Catalunya. Actualment aquesta entitat és molt activa i agrupa més de 200.000 persones de tot Catalunya. De fet, és un dels moviments associatius més importants en aquests moments, perquè coordina tota l'activitat juvenil del país.

La seva vida professional també ha estat vinculada al moviment juvenil.

Exacte. He treballat tota la vida a la Generalitat, concretament a la Direcció General de Joventut, així que professionalment he estat també molt vinculat al moviment juvenil. Jo vaig estudiar en el seu moment Dret, però mai he exercit com a advocat. He estat a l'administració amb càrrecs més orientats cap a la gestió d'aspectes econòmics, gestió de personal, gestió de locals, etc. D'altra banda, durant molts anys m'he encarregat de desenvolupar el projecte de la Xarxa d'Albergs de Joventut.

I quines són les seves motivacions?

El que em motiva és el treball en xarxa. Treballar amb altres persones, conèixer les seves opinions, desenvolupar els projectes comuns... Tot el que envolta el món de la vida associativa ho trobo apassionant, justament per aquest contacte amb altres persones i per la possibilitat de construir projectes conjuntament. També considero que motivar els infants i els joves a prendre partit de l'associacionisme és molt enriquidor, ja que els ajuda a créixer, a formar la seva personalitat i a madurar com a persones.

Quan va entrar a formar part del Centre Cultural Sant Vicenç de Sarrià?

De jove ja havia vingut algunes vegades amb els pares per veure teatre o sarsuela, però podríem dir que vaig començar a participar-hi pels meus fills, quan van començar a venir a fer de pastorets. Aquí, per cert, represen-

Centre Cultural Sant Vicenç de Sarrià, al carrer Pare Miquel de Sarrià, 8.

tem *L'Estel de Natzaret* des de fa més de 100 anys. Després els meus fills també venien a l'esplai, i jo ja vaig començar a ajudar en el que fos necessari. Com que em va semblar molt interessant, vaig començar a col·laborar de ple en el projecte. Actualment participo en diferents activitats: canto a l'Orfeó, faig d'actor a *L'Estel de Natzaret* i soc el tresorer de la junta.

El Teatre de Sarrià és un teatre molt especial, oi?

Sí, el teatre és un dels projectes més importants d'aquest centre i és especial per molts motius. El primer, perquè és un teatre molt antic i identitari, del 1907, amb una llarga història on han passat moltes coses. Sense voler entrar en detalls, el centre es va constituir com una acadèmia i després com un institut amb l'objectiu de formar la joventut i convertir-se en un espai d'esbarjo. Després de la Guerra Civil, com va passar a moltes altres entitats de Barcelona, la parròquia de Sant Vicenç de Sarrià va haver de col·laborar-hi perquè el centre continués endavant i va salvar el teatre, que amb el pas dels anys s'havia anat abandonant, fins al punt que no complia amb les normatives vigents. Per aquesta raó, ara fa 10 anys es va posar en marxa el procés per reformar-lo. I aquí entra l'altre motiu que el fa un teatre molt especial.

I quin és aquest altre motiu?

El nou teatre està fet, en gran part, gràcies a la generositat i col·laboració dels socis i dels veïns. Hem recaptat recursos i subvencions, tant de la Generalitat com de l'Ajuntament, ja que les obres eren molt costoses però, d'altra banda, hi ha hagut molta col·laboració, no sols dels socis, sinó també dels veïns de Sarrià, de manera que s'ha fet una esponsorització de les cadires del teatre. Totes les cadires tenen una placa nominativa al darrere perquè una família o una persona o una entitat se n'ha fet càrrec amb una aportació de 300 euros perquè es pogués pagar aquella cadira. També hi ha hagut moltes companyies que han actuat de manera altruista i han donat la recaptació de les entrades per ajudar a fer front a les obres. I la parròquia també hi ha col·laborat molt. Per últim, una de les contribucions més importants: que el teatre estigui sempre ple. Gràcies als socis, als amics del centre i als veïns que confien i participen en la nostra programació, el Teatre de Sarrià pot tirar endavant. Estem molt agraïts per tot el suport que hem rebut.

Canviant de tema, vostè també ha estat al capdavant de la junta de la Taula d'Entitats de Sarrià.

Sí, la vam crear fa 10 anys amb l'interès d'organitzar activitats conjuntes entre les diferents entitats del barri. És fruit de la voluntat de desenvolupar un projecte en comú. En aquests moments, en formem part 26 entitats diferents. Per citar-ne algunes: l'associació de veïns, la Casa Orlandai, el grup excursionista, els Amics de l'Òpera de Sarrià, el Cor de Cambra Dya-pason, els escoltes, els castellers, els tabalers, l'Assís Centre d'Acollida, etc. De fet, la majoria de les associacions i entitats de Sarrià són membres de la Taula d'Entitats.

I què és el que fan?

Com a membres de la Taula d'Entitats, participem en un projecte que és el Consell d'Associacions de Barcelona. Aquesta manera de coordinar entitats en l'àmbit de barri també funciona a la resta de Barcelona. Allà ens trobem les diferents coordinadores d'entitats de Barcelona. Jo he sigut el president de la Taula d'Entitats els últims 5 anys, ara m'ha agafat el relleu l'Oriol Solina. Des d'aquí fem accions diverses, però totes amb una característica en comú: la voluntat de donar força al moviment associatiu i de crear projectes conjuntament, tant als barris com a la ciutat de Barcelona i a tot Catalunya.

MARIA PEÑASCAL

“Em vaig apuntar al cor jove quan s’estava formant. El dirigia un dels guanyadors d’*Oh Happy Day*. S’hi respira un ambient fresc i hi ha ganes de fer moltes coses. En tres anys hem avançat molt”.

JORGE ITRIAGO

“L’esplai és un molt bon lloc per fer amics i lligams entre persones del barri de totes les edats. Fem moltes activitats i fomentem les relacions d’equip. Als campaments aprens a conviure”.

RAMON NOGUERA

“Al Casal volem recuperar que la gent de Sarrià torni a dir que és el centre del barri, com passava abans, i que el barri torni a participar en les activitats que fem”.

ANTONI MANICH

“L’objectiu de l’associació era promoció d’actes culturals relacionats amb el barri i remodelar el teatre; llavors m’hi vaig apuntar. Ara l’aforament ha augmentat, la qual cosa ha permès fer actes amb molta més gent”.

PERE PONS

“El teatre és una de les activitats principals de l’associació i l’obra més emblemàtica n’és *L’Estel de Natzaret*. Estem guanyant qualitat i intentem fidelitzar el públic d’abans, que venia cada dia”.

FERRAN CABEZA

“El CP Sarrià és un club molt antic, del 1952, que neix per implementar l’esport al barri. Amb el temps s’ha fet molt gran, però es manté l’esperit formatiu més que el competitiu”.

MONTSERRAT MORERA

“L’objectiu de l’Associació Centre Cultural és transmetre els valors de la cultura catalana i sarriana. A Sarrià, s’organitzen moltes manifestacions culturals des de fa 150 anys, com *L’Estel de Natzaret* o *El Rosari Pastoral*”.

MÍRIAM BENAVENT

“La meua família ha estat molt vinculada al teatre i hi passem moltes hores perquè tiri endavant. Volem que sigui un vincle comú i un punt de germanor per a molta gent del barri”.

JORDI NEIRA TOST

DIRECTOR GENERAL DEL CLUB TENNIS BARCINO

El Club Tennis Barcino, una entitat global i familiar

El tennis va ser un dels esports predilectes de la societat de principis del segle XX. Lleure a l'aire lliure fonamentat en el concepte de club i en l'associacionisme privat, tan en auge en aquella època i que reforçava els llaços de pertinença i solidaritat entre els socis, el barri i la ciutat. Els espais oberts de Sant Gervasi van acollir nombrosos equipaments esportius com el Velòdrom de la Bonanova, el complex eqüestre del Polo Jockey Club a Galvany i diversos clubs de tennis. L'últim a arribar va ser el Club Tennis Barcino. Creat l'any 1928, a principis de la dècada dels cinquanta es va instal·lar a l'interior d'un pati d'illa, entre el passatge de Forasté i el carrer Beltran, a l'actual barri del Putxet. Jordi Neira, exjugador de waterpolo amb una llarga i exitosa trajectòria professional, n'és l'actual director general. "Porto la direcció del Club Tennis Barcino des de l'any 2009. És curiós que estigui aquí perquè jo no vinc del món del tennis, sinó del món del waterpolo. Però, al cap i a la fi, vinc del món de l'esport. Vaig néixer a Reus al si d'una família pagesa. Quan tenia 9 anys, els pares em van apuntar al Club Natació Reus Ploms perquè no dormia i no deixava dormir ningú i, al poc temps de començar, em va veure nedar el Club Natació Catalunya i em va fitxar. Des de llavors vaig ser nedador del Catalunya i de la selecció espanyola, fins que em vaig retirar i em vaig dedicar a la gestió esportiva. Primer vaig estar de gerent al CN Catalunya, després vaig dirigir el Club Natació Sitges i, ja el 2009, vaig entrar aquí", explica Neira. Pel que fa a la història del club, com bé s'explica al llibre commemoratiu que l'entitat va publicar el 2003 amb motiu de la celebració del 75è aniversari, els primers anys van ser difícils, fins al punt que durant la Guerra Civil el Barcino va estar a punt de desaparèixer. Va ser a la postguerra quan va començar el seu desenvolupament. "L'any 1946 el club va crear una secció recreativa per oferir més esbarjo a l'entitat. A partir d'aquell moment, l'entitat esportiva va anar més enllà i es va

convertir en una entitat social i cultural. S'organitzaven concursos d'escacs, de frontó, representacions teatrals dels socis, classes de *bridge*, vetllades de balls i altres actes de caire lúdic, com ara festes i balls de màscares. Aquest vessant sociocultural es va anar perdent, però a poc a poc l'estem recuperant, ja que volem ser una entitat global. Pel que fa a les instal·lacions, tenim 11 pistes de tennis, 10 de terra i una de ràpida; 4 pistes de pàdel, una piscina de 25x12 metres —que a l'estiu es fa descoberta—, un pavelló poliesportiu, un gimnàs, un altre gimnàs polivalent que serveix per fer la preparació física dels infants de l'escola de tennis i que a l'estiu fem servir de menjador per a les estades... També tenim una sala polivalent on caben unes 200 persones assegudes i que s'utilitza per fer activitats dirigides, actes, presentacions, concerts, assemblees, etc.", explica Neira, que afegeix: "D'altra banda, oferim als socis un espai tranquil on tothom se senti bé. Treballem perquè aquí el soci se senti com a casa". En l'actualitat, el Club Tennis Barcino té gairebé 3.000 socis i, segons Neira, la majoria es coneixen entre ells. "Aquest és un club molt familiar, en diversos sentits. D'una banda, aquí hi ha diferents generacions: els avis són socis, i els pares i els nets també. D'altra banda, tothom es coneix. Hi ha hagut gent que s'ha conegut al club i s'ha casat, molts grups de socis que han esdevingut amics, etc. Jo crec que el Barcino és com un petit poble".

La gestió d'un club, la gestió de les emocions dels socis

Per totes les característiques que envolten un club com el Club Tennis Barcino, el Jordi té clar que fer-se'n càrrec també és anar més enllà de la gestió empresarial. "Jo vinc del món de l'esport i, en aquest sentit, és una sort poder treballar aquí. He fet esport de competició, he participat en dos Jocs Olímpics, i crec que, per la meva experiència, entenc bé aquesta diferència essencial que hi ha entre gestionar una empresa convencional i un club. Aquí es gestionen moltes emocions, sobretot les emocions del dia a dia dels socis. Com a director general, les meves tasques no es limiten a les pròpies del control pressupostari o a les del manteniment de les instal·lacions i del personal. Tant jo com el meu equip gestionem les necessitats dels socis, perquè el soci aquí és el client, però també el propietari. I aquesta realitat s'ha de saber gestionar. No és com a qualsevol altra empresa". Neira afegeix: "En aquesta línia, cada any fem una festa d'aniversari on reconeixem tots aquells que fan 25 i 50 anys de socis. Els donem la insígnia d'argent o la d'or. També fem homenatges temàtics. Aquest any, per exemple, vam retre homenatge al tennis i a totes les figures i equips

Instal·lacions del Club Tennis Barcino.

importants que hem tingut. Dins de la festa d'aniversari, entre d'altres, fem un reconeixement a les persones que ens ajuden a fer activitats d'una manera totalment altruista. Des de la junta proposem tres candidats, i són els socis i sòcies els que en voten un. Totes les activitats que programem estan pensades per als socis, que són la raó de ser del club”.

Un club d'èxits al món del tenis

Pel que fa al tenis, el Barcino ha aconseguit nombroses victòries esportives. “Hem arribat a ser campions d'Europa en tres ocasions. També hem guanyat un munt de campionats d'Espanya i de Catalunya, masculins i femenins, tant individuals com per equips. Cal destacar grans esportistes del club com Jordi Arrese, Sergi Bruguera o Ana Almansa. I en aquests moments, a la secció femenina tenim les millors tenistes d'àmbit estatal:

Garbiñe Muguruza, Carla Suárez i Lara Arruabarrena. Pel que fa a altres esports, el Barcino també és un club molt potent: a hoquei hem tingut un equip en la divisió d'honor, i en tennis taula hem tingut jugadors d'alt nivell mundial", recorda Neira, que insisteix que el Barcino no és només una entitat esportiva. "L'esport és molt important per a nosaltres: tenim una escola de tennis molt reconeguda amb més de 400 nens, una escola d'hoquei sobre patins, una de pàdel, de futbol sala, de tennis taula, i a més a més l'escola de natació, tot i que en aquest esport no competim. Però, com deia abans, també ens ocupem del vessant cultural i social: des del club vetllem pel nostre impacte en la societat i participem activament en iniciatives d'atenció social. Per exemple, tenim acords de col·laboració amb organitzacions com Càritas, Mans Unides, Amics del Clínic (Hospital Clínic de Barcelona) i la Fundació d'Oncologia Infantil Enriqueta Villavecchia".

ISMAEL GARCÍA

"Fa molts anys que competeixo. Per a mi, l'equip Barcino té un valor afegit, perquè els que donem la cara som els socis de tota la vida. Sentim el club com a nostre".

NATALIA GIMENO

"Vaig començar a entrenar a l'edat dels meus alumnes. Em vaig passar tota la infància jugant a tennis. Ens eduquen com a bons jugadors: competitiu però educats".

SILVIA IBÁÑEZ

"El club em va aportar una vida social que no tenia i poder compartir estones amb els meus fills a través de l'esport. Et dona facilitats perquè entri gent nova i s'hi fan moltes activitats".

LJUBO RIKIC

"Aquest és un club familiar i de barri. Els que vivim aquí ens sentim identificats amb el club, està molt a prop i hi ha molt bona relació entre els socis. És un ambient molt sa".

MARC DOMÍNGUEZ

"És un club molt complet al mig de la ciutat. Té un bon equip i una bona escola on els nens aprenen, creixen i fan esport. Els entrenadors són molt humans i això fa que els nens en gaudeixin".

ANDREA JOLONCH

"El club és la meua segona família, hi vaig quan surto de treballar o abans quan sortia de l'escola, i els caps de setmana sempre vinc a passar una estona amb els amics. És un club molt familiar".

MARTA FABREGAT

"El club ens queda a cinc minuts de casa i ens passem el dia aquí, cada dia de la setmana els nens venen, juguen i poden córrer sols. És una opció molt bona per fer esport".

ELIZABETH IBÁÑEZ

"El club és part de la meua vida. Amb el temps s'ha modernitzat. Les famílies s'hi troben molt a gust, perquè es mira molt pel soci i se li dona facilitats".

ROSA ORTIZ GIMENO

DIRECTORA EXECUTIVA DEL PARC D'ATRACCIONS TIBIDABO

El Tibidabo, un parc dels ciutadans i de la ciutat

El Parc d'Atraccions Tibidabo està situat a la muntanya del Tibidabo, a la serra de Collserola, a l'oest de la ciutat de Barcelona. Ocupa una superfície aproximada de 105.000 m² (si comptem també tot el Camí del Cel i la part a tocar de l'Hotel Florida) i té una situació privilegiada com a mirador de la ciutat. La seva història es remunta a l'any 1899, any en què va ser fundada la societat anònima El Tibidabo amb l'objectiu de construir un parc d'oci de titularitat privada a mans d'algunes de les persones amb més poder, tant econòmic com cultural i científic, d'aquella època. Un d'ells va ser el farmacèutic Salvador Andreu, el creador de les famoses "pastilles del Doctor Andreu" per a la tos. La construcció pròpiament dita del projecte no va començar fins a l'any 1900. El recinte es va inaugurar el 1901, juntament amb el Tramvia Blau i el Funicular. En l'actualitat, és el segon parc d'atraccions més antic d'Europa, després del Tívoli de Copenhaguen, i, des de l'any 2002, és propietat municipal. El Tibidabo és un dels espais més emblemàtics de la ciutat, vinculat estretament a la memòria personal i col·lectiva dels barcelonins i barcelonines. Així ho assegura Rosa Ortiz, directora executiva de l'equipament, que guarda com un record privilegiat d'infantesa la primera vegada que va venir al parc. "Jo vaig néixer a Segòvia, però vaig venir a viure a Barcelona quan tenia 9 anys. Recordo perfectament que una de les primeres visites que vaig fer va ser al Tibidabo. Segòvia era una ciutat molt petita i acollidora, i Barcelona em va semblar enorme. En un principi, vaig trobar que Barcelona era una ciutat difícil, se'm feia fosca. Cal tenir en compte que em faltaven els amics i part de la família. Dos descobriments van fer que canviés aquesta percepció: el mar, perquè jo no l'havia vist mai i em va donar una sensació de grandiositat, i el parc d'atraccions del Tibidabo. Aquests dos llocs van fer que sentís Barcelona com una ciutat més amiga. És la meva experiència concreta, però penso que el record de les primeres visites

En primer pla, atraccions del Parc del Tibidabo. Al fons, vista panoràmica del Pla de Barcelona.

al parc està en la memòria de tots”, explica la Rosa, que va començar a treballar al parc com a directora executiva l’any 2002. “L’any 2000 el parc va estar a punt de tancar. Després que la empresa que el gestionava fes fallida, l’Ajuntament va poder arribar a un acord i el va adquirir amb la finalitat de recuperar-lo i convertir-lo novament en un espai d’oci familiar, símbol de Barcelona. Jo vaig arribar a l’octubre d’aquell any i fins avui. Ja fa més de quinze anys que soc al capdavant de l’equip executiu i he de reconèixer que és una feina apassionant. Perquè, com deia, el Parc d’Atraccions Tibidabo ocupa un espai privilegiat a la ciutat de Barcelona i a la memòria de tothom i, per aquest motiu, tots els que hi treballem tenim una missió: fer que les persones que vinguin al parc se sentin molt felices. I per a mi això és fascinant”.

La muntanya màgica de Barcelona

Quan el 1899 es va iniciar el projecte del parc d'atraccions, Salvador Andreu va constituir una societat privada que es va fer càrrec dels terrenys i de comunicar la nova zona d'oci amb la ciutat. "La primera premissa era que el parc l'havien de gaudir tots i, en aquest sentit, el primer que es va fer va ser facilitar-hi l'accés. Així és com va sorgir el funicular del Tibidabo, perquè la gent pogués accedir-hi d'una manera ràpida i còmoda. Va ser el primer d'Espanya, un funicular que encara conservem i que forma part de la història i la realitat del parc. De fet, les primeres maquetes recreatives del parc es van posar a les estacions del funicular", assegura la Rosa. La dècada del 1910 va suposar l'assentament definitiu del Tibidabo com a parc d'atraccions. "El 1910 es va instal·lar el Carrousel Elèctric i el 1915 es va inaugurar el Ferrocarril Aeri, que va suposar el punt de partida de les grans atraccions. En aquella època, va ser pioner i a tothom li resultava molt misteriós, ja que entrava a l'interior de la muntanya i en sortia. Després, el 1921 es va construir la Talaia, una gran estructura metàl·lica de 50 metres d'alçada, i el 1928 es va inaugurar l'Avió, un any després que sortís el primer trajecte aeri Madrid-Barcelona-Madrid amb passatgers. Per tant, aquesta atracció va ser com un simulador. La gent pujava i deia: 'Ja he volat', i és que l'avió del parc era una rèplica exacta del que va fer aquest primer trajecte real", explica la Rosa, que afegeix: "Aquestes són les primeres 'màgies' que es van posar a l'abast de Barcelona. A partir d'aquí, el parc ha anat evolucionant de la mà de la història i la societat. Durant la Guerra Civil, el parc va ser col·lectivitzat, però no va deixar de funcionar en cap moment, malgrat que amb les jornades revolucionàries i els bombardejos sí que va patir desperfectes. Ja a la postguerra, el parc va començar un període de creixement: es van introduir atraccions noves i, fins i tot, es va renovar el funicular. Tot això va propiciar que el parc d'atraccions es convertís durant unes dècades en el millor escenari possible de l'imaginari infantil de la ciutat". Al contrari, els anys setanta van suposar un període de crisi que es va intentar pal·liar amb nous esforços a principis de la dècada dels vuitanta. "Tot i els esforços, la crisi iniciada als setanta va desembocar en la venda de la societat El Tibidabo a un financer, la gestió de la qual va entrar també en crisi fins que va fer fallida. Després va entrar en joc l'Ajuntament de Barcelona, i fins avui, que podem dir que el parc funciona molt bé. Actualment, estem treballant des de quatre eixos fonamentals: l'educació, la solidaritat (treballem amb moltes entitats i associacions, sobretot vinculades amb

els infants), la sostenibilitat mediambiental i econòmica (ja que som dins d'un parc natural) i les experiències. La gent ve aquí a viure emocions, emocions amb la família; per això, les experiències són tan importants per al parc.

El Museu d'Autòmats i Walt Disney

L'any 1982 es va crear al Parc d'Atraccions Tibidabo el Museu d'Autòmats que, amb més de 40 peces dels segles XIX i XX, custodia una de les col·leccions històriques d'autòmats més importants del món. "És una de les nostres atraccions estrella. Tenim autòmats i maquetes de diferents països i està inclòs al catàleg de museus de la ciutat", afirma la Rosa. "Una de les coses que s'expliquen és que quan Walt Disney va visitar el parc i va veure els autòmats va posar un xec en blanc per tal d'emportar-se'ls tots. Però no van cedir a aquesta oferta tan generosa i, finalment, es van quedar tots aquí. Quina sort! Perquè, bàsicament, els miralls i els autòmats són uns dels trets més representatius del parc. Aquestes peces úniques tenen un valor incalculable actualment. Considero que són l'essència del parc. Val a dir que anècdotes com aquesta estan narrades en un documental que vam fer, anomenat *Cent anys passen volant*, i que recomano a tothom que hagi passat una estona per aquí", conclou Rosa Ortiz.

SUSANA DEL

"M'agraden les vistes i és un parc molt familiar que recordo de tota la vida. El record que en tinc és del Camí del Cel i la il·lusió de venir i de veure tot Barcelona des de dalt".

PATRICIA PÉREZ

"Ens en vam fer socis pels nens i perquè havíem vingut quan érem petits i volíem que ells també vinguessin. És un emblema de la ciutat i tenir-lo tan a prop ens permet venir sovint".

TONI NÚÑEZ

"Des que tenim fills surt a compte ser-ne socis, perquè els nens ho gaudeixen i té un punt nostàlgic. Recordo el museu dels autòmats o l'antiga muntanya russa. Encara conserva l'aire antic que el caracteritza".

MAR CATALÁN

"M'agrada perquè el parc presenta moltes possibilitats, espectacles i atraccions per als nens; val la pena venir sovint. El personal és de qualitat i molt atent, tot està molt ben cuidat".

ÀLEX GARCÍA

"És un ambient màgic, et dona energia positiva. Tenia el record de quan era petit que els treballadors eren molt simpàtics i m'hi vaig incorporar. Recordo passar-m'ho molt bé i plorar perquè no me'n volia anar".

CRISTINA ORÚS

"Vaig venir a treballar aquí perquè sempre havia vingut amb la família. Tenia certa enyorança i me n'havien parlat molt bé. Hi ha un ambient molt bo entre els companys".

MARÇAL NAVARRO

"L'ambient és fantàstic, un ambient que no trobes enlloc. S'ajunta molta gent jove i es fomenta la companyonia. Aquí he après a gestionar costos i a portar un equip de persones".

ÀLEX MARTÍNEZ

"M'agrada el terreny abrupte i el fet que hi hagi atraccions per a nens de totes les edats. Avui he pujat a l'avioneta; des que venia amb l'àvia que no hi pujava!".

JORDI GARCIA PÉREZ

METGE DEL CAP DE VALLVIDRERA

PRESIDENT DE L'ESPAI CULTURAL MERCAT DE VALLVIDRERA

Els barris de Vallvidrera, Tibidabo i les Planes, més coneguts com els barris de muntanya, s'estenen per un ampli territori de la serra de Collserola i funcionen, actualment, com un barri administratiu del districte de Sarrià-Sant Gervasi. El terme de Vallvidrera, situat entre els dos vessants de Collserola, forma part de Sarrià des que s'hi va agregar, l'any 1890; les Planes, que inclou els nuclis diferenciats de Mas Sauró, Mas Guimbau i el Rectoret, s'ubica al vessant del Vallès de la serra de Collserola; i el Tibidabo, que va ser un lloc d'excursions fins que es va obrir la carretera de la Rabassada, acull un dels parcs d'atraccions més antics d'Europa i un petit nucli residencial. Per l'orografia pròpia de la zona, s'han anat creant nuclis diferenciats els uns dels altres que, al seu torn, han anat creant diferents associacions, sobretot de veïns, amb l'objectiu de gestionar les necessitats específiques de cada indret. És així com, per exemple, a Vallvidrera hi ha quatre associacions de veïns diferents. Jordi Garcia és una de les figures més implicades en el moviment associatiu de Vallvidrera. Metge del CAP del barri, forma part de l'Associació de Veïns de la Font del Mont, és un dels impulsors de la representació anual d'*Els Pastorets* i presideix l'Espai Cultural Mercat de Vallvidrera, un projecte que es va engegar el 2014 i que pretén remodelar i transformar l'antic Mercat de Vallvidrera en un espai per aglutinar les diverses iniciatives culturals existents als barris de la muntanya.

Com va arribar vostè a la zona de Vallvidrera?

Vaig arribar a Vallvidrera gràcies als meus avis, que tenien una casa d'estiu. Jo vivia amb els pares a l'Eixample, però pujava a Vallvidrera a passar els estius amb els avis. Quan vaig fer 12 anys, ens vam instal·lar a Sarrià i allà vaig viure fins que em vaig independitzar i vaig venir a viure a Vallvidrera. Casa meva és molt a prop de la dels avis.

Ha canviat molt el barri?

La Vallvidrera de la meua infància no té res a veure amb la d'ara. En aquells temps la recordo com un lloc solitari. Marxàvem al matí a jugar amb els amics i no ens creuàvem amb ningú. Ho recordo com un espai molt verge, tot i estar al costat de Barcelona. Últimament ha vingut molta gent a viure-hi tot buscant la tranquil·litat, la muntanya, el bosc i el silenci però, malgrat aquesta onada de gent nova, la relació entre el veïnat sí que continua sent com abans. La gent es coneix. No és una relació freda de ciutat. El que sí que s'ha perdut són les botigues, i és una llàstima perquè això és justament el que dona vida als carrers.

I com va començar a treballar aquí?

Vaig estudiar Medicina i, casualitats de la vida, quan vaig acabar la carrera havia de fer les pràctiques i vaig poder escollir venir a Vallvidrera, amb la sort que, quan les vaig acabar, em van contractar per fer les substitucions de vacances del metge que hi havia abans. Vaig continuar fent aquest tipus d'estades fins que l'altre metge es va jubilar i em van donar l'oportunitat de quedar-m'hi. I conec tothom, perquè la relació és diferent a la que es dona a altres CAP de la ciutat. Jo soc més aviat un metge de poble; un poble d'unes 4.000 persones.

Vostè està molt implicat en el moviment associatiu de Vallvidrera.

Bé, des de jove m'ha agradat col·laborar en tot el que he pogut. Actualment soc membre de l'Associació de Veïns de la Font del Mont, que és l'associació de la meua zona. Com que cada zona orogràficament té les seves peculiaritats, s'han anat creant diverses associacions de veïns, i no solament a Vallvidrera, també a la resta de barris de la muntanya. Així doncs, tenim l'Associació de Veïns de Vallvidrera, l'Associació de Veïns de Vallvidrera-Mont d'Orsa, l'Associació de Veïns de Vallvidrera Plaça del Pi, l'Associació de Veïns de la Font del Mont, l'Associació de Veïns del Mas Sauró, l'Associació de Veïns de Can Rectoret, l'Associació de Veïns i Cultural el Sanatori, l'Associació de Veïns del Mas Guimbau i l'Associació de Veïns del Tibidabo. És una cosa ben particular que en un lloc tan petit hi hagi tantes associacions diferents, però s'explica per la mateixa configuració del terreny.

Concretament, quins són els orígens de l'Associació de Veïns de la Font del Mont?

L'associació es va fundar l'any 1926 i, amb 91 anys, és l'associació de veïns més antiga de Barcelona. Es va crear quan van parcel·lar la zona

Centre Cívic Vallvidrera, al carrer Reis Catòlics, 16, on es representen cada any Els Pastorets.

de la Font del Mont, que eren els terrenys d'una marquesa. La gent que els va comprar es va organitzar com a associació de propietaris. Aquesta associació, a més de preocupar-se de la problemàtica urbanística, va impulsar una sèrie d'activitats, excursions, sortides amb els veïns, etc. És a dir, va treballar per generar un sentiment de comunitat. La meua participació va en aquesta línia: m'estimo molt el barri i m'agrada que es generi caliu entre els veïns.

Un exemple d'aquesta voluntat de crear col·lectivitat són *Els Pastorets de Vallvidrera*.

Exacte. Fa 16 anys que els representem per Nadal. Tot va sorgir quan ens vam ajuntar molts veïns dels diferents barris d'aquí de la muntanya per fer pinya i poder muntar i representar *Els Pastorets* cada any. Seguim el guió de Folch i Torres, però sempre introduïm novetats molt originals. L'obra funciona molt bé, tant és així que posem les entrades a la venda a principis de setembre i es venen de seguida. Es representa al Centre Cívic Vallvidrera i tenim uns 1.200 espectadors cada any.

Això està molt bé! Per acabar, vostè és el president de l'Espai Cultural Mercat de Vallvidrera. En què consisteix exactament aquest projecte?

El Mercat Cultural Vallvidrera és un projecte que tenim al cap des de fa molt temps, des que es va tancar el mercat farà uns cinc anys. Jo formo part del grup de teatre de la Font Mont —la companyia Fontmontina— i, per aquella època, necessitàvem un espai gran perquè havíem de construir un vaixell per al muntatge de *Mar i cel*. Llavors, l'Ajuntament ens va donar permís per utilitzar l'antic mercat com a local d'assaig. I, és clar, una vegada allà, vam veure que l'espai tenia moltes possibilitats, sobretot per tenir al barri una sala d'actes polivalent ben gran, perquè la del centre cívic està molt bé, però per a segons quines coses queda massa petita. Així que, des de la companyia de teatre, vam començar la reivindicació i, al final, hem aconseguit aglutinar en el projecte diferents entitats i associacions de veïns (fins a un total d'una dotzena).

En quin punt es troba actualment aquest projecte?

Nosaltres estem constituïts com a associació, perquè vam decidir que volíem una gestió cívica de l'espai, així que necessitàvem ser una entitat jurídica. Actualment estem treballant en el projecte executiu, en cooperació tant amb els responsables del disseny arquitectònic (BIMSA) com amb les autoritats del districte. La idea és que sigui un espai gran i polivalent on es pugui fer de tot, un espai dúctil per fer diferents coses alhora i que mantingui l'estructura de mercat.

MARC FREIXA

"M'agrada participar a *Els Pastorets* per la gent i perquè fas barri. Amb el temps ha anat evolucionant i ha guanyat importància. Ara som unes 100 persones i, com que és un barri petit, ens coneixem tots".

JOAN PUJOL

"*Els Pastorets* és l'esdeveniment on més gent del barri participa: d'aquí han crescut i s'han creat nous espais fora d'*Els Pastorets*. Ara busquem convertir el mercat en un centre d'activitats culturals autogestionat".

GEMMA FERRÉ

"*Els Pastorets* són una cita de tota la gent del barri i ara es comença a escampar per Sarrià. Tots hi participem d'alguna manera i tenim un públic molt fidel, cada any s'esgoten les entrades".

DANIEL GADEA

"És molt maco veure els nens petits que comencen i que a mesura que es van fent grans no perden l'interès. Els dos mesos d'assajos són una manera de conèixer amb amics i veïns".

NOEMÍ SOTERAS

"Ens sacrificuem molt, però compensa per l'ambient i perquè veus el que ets capaç de fer amb els veïns. Cada any ve gent de fora i és una manera de donar a conèixer Vallvidrera".

ALBERT PUJOL

"A Vallvidrera hi ha gent que es mou molt i des de cada associació arrossegueu més gent. *Els Pastorets* s'han convertit en un clàssic i fan de vincle en una població de cases disperses".

ISABEL PAU

"*Els Pastorets* són com un grup d'autoajuda, on t'oblides de tot. També vertebren molt el barri. Jo vaig començar a venir com a públic i m'hi vaig enganxar de tan bé com t'ho passes".

LAURA MANSO

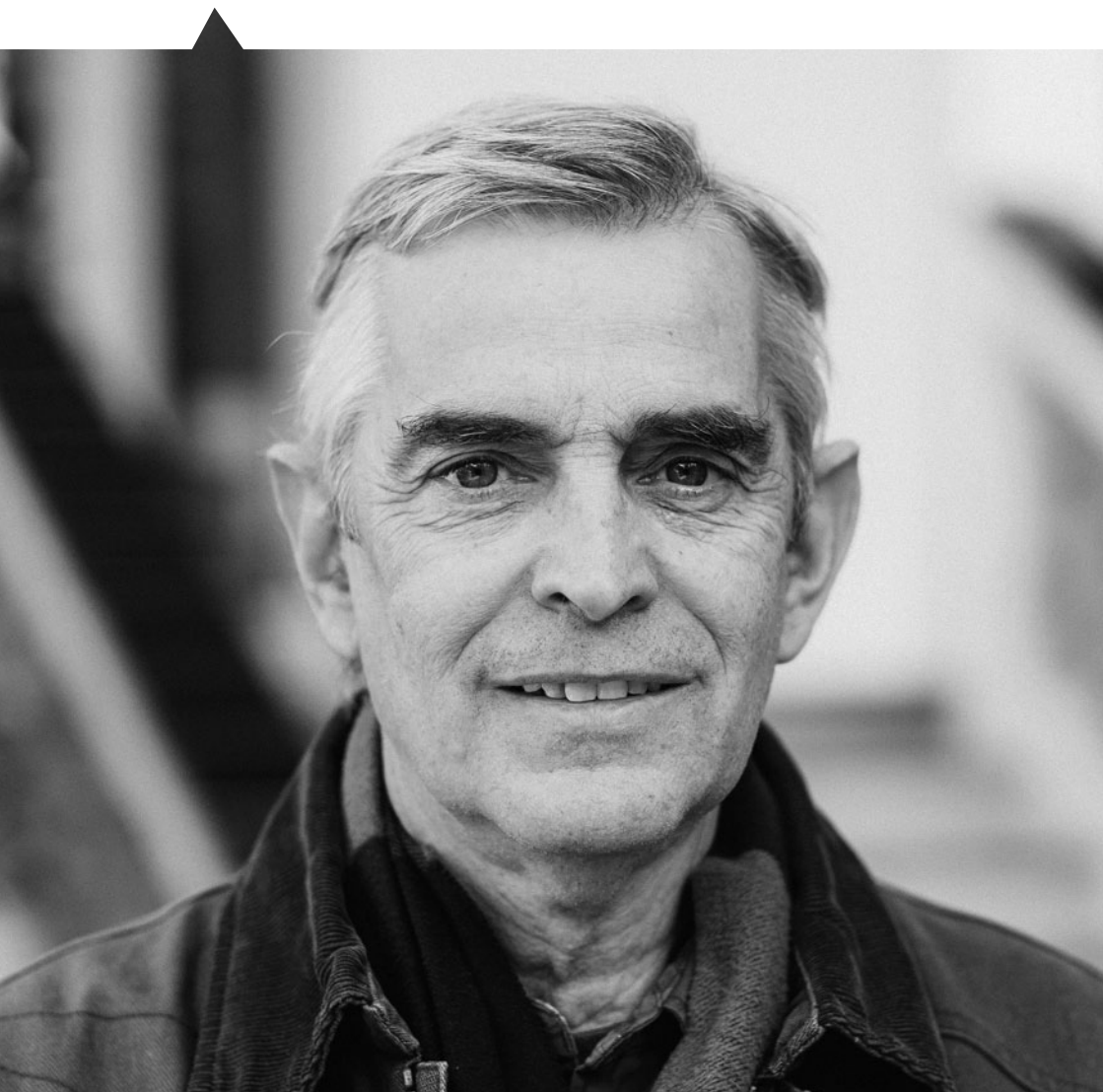
"*Els Pastorets* són una activitat conjunta que requereix que tots hi participem. A Vallvidrera hi ha força teixit associatiu, i això es nota quan convoquem la Festa Major".

JESÚS MESTRE CAMPI

HISTORIADOR DEL DISTRICTE SARRIÀ-SANT GERVASI

VEÍ I MEMBRE DE L'ASSOCIACIÓ DE VEÏNS DE SARRIÀ

FUNDADOR I COORDINADOR GENERAL DE LA REVISTA *EL JARDÍ DE SANT GERVASI*

L'historiador Jesús Mestre és l'autor de les obres d'història gràfica de gran format editades per Efadós, dins de la col·lecció *L'Abans*, sobre Sant Gervasi i Sarrià. En cadascun dels llibres, Mestre fa un recorregut pels canvis urbanístics; per la història dels carrers, de les escoles, dels convents i dels monestirs; pels transports; per les festes, i un llarg etcètera, de cada municipi i de cada barri. Jesús Mestre és veí de tota la vida de Sarrià, forma part de la junta de l'associació de veïns del barri i va ser un dels motors fundacionals i el primer president de l'Associació Cultural Casa Orlandai. D'altra banda, fa tres anys va fundar la revista local *El jardí de Sant Gervasi*, una publicació mensual i de distribució gratuïta pensada en exclusiva per a Sant Gervasi i per als seus barris o comunitats: la Bonanova, Monterols, Galvany, Turó Parc, el Farró i el Putxet.

Vostè va néixer a Sarrià?

Sí, vaig néixer a Sarrià l'any 1955. Els meus pares ja eren sarrianencs. Els avis de part de mare, que havien arribat a Sarrià des dels Pirineus, van muntar la fonda Campi, una de les fondes més importants de Sarrià. Era just al costat de l'emblemàtica pastisseria Foix, la del poeta. De fet, un dels records de la meva infància més vius és aquella fonda. Recordo que, quan jo era per allà, em demanaven anar a buscar les postres a can Foix. Una de les postres era el bescuit de la reina, que era com un tall de braç de gitano amb una cirereta, i jo —que era un nen de 7 o 8 anys— anava amunt i avall amb el bescuit de la reina, del Foix a la fonda. El meu avi es veu que era un cuiner molt bo, però va morir molt jove, just després que naixés la germana de la meva mare. Per això, la mare va treballar allà des de ben petita i sempre va viure a la fonda i, en conseqüència, tots nosaltres hi vam passar molt de temps.

Associació de Veïns de Sarrià, al carrer Canet, 4.

Com era aquell Sarrià de la seva infància?

Vaig anar de petit, fins als 7 anys, a l'escola Talitha, que era on avui en dia hi ha l'equipament Casa Orlandai. Era una escola catalana, fundada per Maria Teresa Codina, amb un interès per oferir educació de qualitat. Després, ja vaig passar a l'escola Costa i Llobera, que al principi era a dalt de tot del carrer Anglí, i cada dia anava des del centre de Sarrià fins a dalt del carrer Anglí, baixava per dinar, tornava a pujar i, a la tarda, tornava a baixar. En aquell moment era natural, però ara si ho penses és gairebé com una petita excursió! També tinc molts bons records del barri, de com era en aquell moment. L'estació de Sarrià era a l'aire lliure i, a mi, em recordava una mica a una estació del *Far West*, amb les teulades. Molts dels meus amics vivien a Barcelona i jo els acompanyava a l'estació. Encara hi havia moltes cases de poble, que es van anar perdent cap a finals dels anys seixanta i principis dels setanta.

Vostè va ser una de les ànimes del projecte comunitari Casa Orlandai.

Sí, sempre m'he involucrat molt en el barri, així que vaig decidir col·laborar en la constitució de la Casa Orlandai, que va ser fruit d'un gran moviment veïnal que va agrupar moltes entitats. Vam optar per la gestió ciutadana i ho vam aconseguir. Actualment gaudim d'un equipament municipal que funciona molt bé i que està gestionat pel veïnat de manera organitzada. A l'equip de treball érem 4 persones: el Santi Eizaguirre, el Marcel Oliveres, la Núria Solina i jo mateix. En portàvem la coordinació general i vam estar presentant el projecte i negociant-lo durant quatre anys, des del 2003 fins al 2007, quan vam aconseguir acordar els protocols amb l'Ajuntament. Després, quan es va constituir l'Associació Cultural Casa Orlandai, me'n van escollir primer president. Vaig estar-hi 4 anys i després es va escollir per al càrrec l'Enric Capdevila. Vaig seguir uns anys a la junta, però després ja vaig veure que el relleu estava assegurat, ja que entrava gent jove. Actualment soc a l'Associació de Veïns de Sarrià.

I quines són les tasques que es desenvolupen des de l'associació?

Si entenem que la Casa Orlandai té un paper sociocultural, l'associació de veïns té un paper més sociopolític. D'una banda, fem el control de l'equip de govern i anem insistint en una sèrie de reivindicacions. Una de les grans reivindicacions és la biblioteca, perquè a Sarrià no n'hi ha, la qual cosa és, avui en dia, inimaginable. La biblioteca és un equipament mínim i imprescindible per als barris.

Mirant ara cap a Sant Gervasi, com arriba vostè a crear la revista *El jardí de Sant Gervasi*?

Ja havia col·laborat amb la revista local *La Fada de Sarrià* i, quan vaig fer el llibre de Sant Gervasi, vaig observar que a Sarrià la gent pot delimitar el seu barri, però que a Sant Gervasi això no passava, tot i que hi havia molta gent a qui li agradaria. Un dia parlant-ho amb les associacions de comerciants i de veïns, vaig veure que hi havia una oportunitat de crear un diari a Sant Gervasi, en el sentit de fer barri. A la revista, hi entren tots els barris que formaven l'antic terme municipal de Sant Gervasi: la Bonanova, Monterols, Galvany, Turó Parc, el Farró i el Putxet.

Per què es va escollir el nom d'*El jardí de Sant Gervasi*?

Perquè Sant Gervasi es caracteritzava precisament per ser un lloc de casetes amb hort i jardí. Hi havia moltes torres que ara pràcticament han desaparegut. És maco que encara hi hagi la Vil·la Urània, que era la torre de l'astrònom Comes i Solà, reconegut a tot el món. Cases com aquesta eren l'emblema de Sant Gervasi. I amb el nom de la revista juguem amb això, amb el record d'aquell Sant Gervasi de casetes i hortets. He de dir que el nom ha tingut molt bona rebuda.

Reparteixen 12.000 exemplars mensualment.

Sí, i de forma gratuïta. Realment, la revista funciona molt bé, agrada molt i part d'aquesta bona acceptació es deu al fet que parlem, sobretot, de coses i temes de Sant Gervasi o temes escrits per persones que hi viuen. Quan vas coneixent aquesta zona, vas veient que hi ha moltíssimes possibilitats. Penso que és una de les zones més actives de Barcelona. Hi ha molt de comerç i moltes empreses que de vegades costen de veure, però, per exemple, una gran part del sector audiovisual es troba aquí. I moltes iniciatives. Sant Gervasi és una zona molt activa, molt viva i emprenedora, i que cada cop la gent se la fa més seva.

Per acabar, vostè coneix molt bé tot el districte, com el descriuria?

Sarrià i Sant Gervasi són territoris veïns des de l'edat mitjana i, com sol passar amb el veí, més que amics són contrincants. De fet, sempre han anat sols. Que formin un districte és més aviat per qüestions administratives, ja que, malgrat que tinguin punts en comú, tant Sarrià com Sant Gervasi tenen identitat pròpia.

EVA CEANO-VIVES
“Des de l'associació defensem els interessos de Sarrià. Amb el Jesús vam participar en la reivindicació del Parc de l'Oreneta i, ara, intentem obrir l'associació de veïns al barri i entrar en contacte amb altres entitats”.

JOSEP ARISA
“El Farró tenia una certa personalitat que s'ha anat perdent i, a través de la revista, volem crear consciència i recuperar les històries del barri i de la gent. Amb el Jesús compartim aquest interès per la història local”.

NÚRIA SAS
“Al taller aportem dates i fets antics del barri, perquè no es perdin i per conservar la memòria del barri. El Jesús no s'esgota mai, dona molt de si mateix pel barri i per la cultura”.

FRANCESC GINJAUME
“La revista és un nexa entre els veïns. Molts clients que venen a la consulta esperen la revista del mes. Quan vaig arribar era més barri, ara ha quedat dividit pels grans carrers”.

ESTER RODRÍGUEZ
“El meu pare ja organitzava la Festa Major. Llavors durava nou dies, es vivia molt i molta gent hi col·laborava. Es feia la cantada d'havaneres, les sardanes, el cabaret i els jocs per a la canalla”.

JORDI LLORACH
“La revista és un element de divulgació del barri, un revitalitzador i un motiu d'unió. El barri ha evolucionat poc, es manté l'ambient burgès, però ens falten molts equipaments”.

FREDERIC BOU
“Sarrià ja no té el mateix calli. Quan era petit era com un poble, amb prou feines hi havia cotxes i podies jugar a pilota. Sort en tenim dels espais socials i culturals que fan activitats”.

ENRIQUE DELGADO
“El Jesús és un estudiós del barri de Sarrià i ha aportat molt coneixement. També ens ha ajudat a relacionar-nos amb altres entitats del barri per posar en comú les experiències i reforçar el teixit associatiu”.

LAURA CAYUELA RÀFOLS

TRESORERA DE L'ASSOCIACIÓ DE VEÏNS MAS GUIMBAU-CAN CASTELLVÍ

El barri de les Planes, situat al vessant del Vallès de la serra de Collserola, s'organitza en tres nuclis residencials diferenciats: el de Mas Sauró, a mig camí entre Vallvidrera i el centre de les Planes; el de Mas Guimbau-Can Castellví, a l'esquerra de la carretera de Vallvidrera a les Planes; i, finalment, el Rectoret, el nucli principal que s'estén a la dreta de l'esmentada carretera. Durant anys el barri va funcionar com a zona d'esbarjo, amb berenadors, fonts i hotels, i també com a zona de cap de setmana i estiuatge. A la postguerra, i molt especialment a la dècada de 1960, va sofrir un desenvolupament urbanístic intens, sobretot de petites autoconstruccions, que es van mantenir com a segones residències fins que a principis dels anys noranta la zona es va urbanitzar i moltes famílies s'hi van instal·lar definitivament. Laura Cayuela va arribar a les Planes, concretament a Mas Guimbau-Can Castellví, a la dècada dels vuitanta. Recorda que els primers anys de viure-hi, ella i el seu marit eren els únics del carrer. Actualment forma part activa de l'Associació de Veïns Mas Guimbau-Can Castellví i treballa per millorar la qualitat de vida d'aquests barris de muntanya. La Laura n'ha viscut tota l'evolució: "En ser un barri de muntanya és complicat, però per la tranquil·litat i l'espai paga la pena viure-hi".

Des de quan viu vostè a les Planes?

Des dels anys vuitanta. Vaig créixer a la ciutat, però quan vaig decidir anar-hi a viure amb el meu marit vam venir cap aquí perquè ell tenia a Mas Guimbau-Can Castellví una petita casa en lloguer que actualment és nostra. La història d'aquesta casa és la següent: els meus sogres, que vivien a l'Hospitalet, la tenien llogada des que el meu marit era petit i venien a passar els caps de setmana i els estius aquí, a la muntanya. Després, es van comprar una caseta més a prop de la platja i aquesta la van anar deixant, però el meu marit la va voler conservar perquè ja hi tenia la colla d'amics. Llavors, quan vam anar a viure junts, vam venir de lloguer i, tres o quatre

anys més tard, cap a l'any 1988, la vam comprar. Més aviat vam comprar el terreny, perquè la casa no tenia ni plànols.

Perquè aquí hi havia moltes cases d'autoconstrucció.

Exacte. En un principi aquesta zona va ser, sobretot, de segones residències molt humils. Sí que hi havia alguna torre més gran, però venia gent treballadora a passar els caps de setmana i les vacances. Molta gent es va comprar un terreny petit i s'hi va fer una construcció senzilla, com un garatge. Després, es van anar fent les ampliacions, òbviament de manera il·legal, perquè tota aquesta zona era d'autoconstruccions.

Hi vivia molta gent quan vostès s'hi van instal·lar?

A la dècada dels vuitanta encara hi havia molt poca gent que hi residís de manera habitual. De fet, entre setmana, estàvem completament sols al carrer. Amb el pas del temps, suposo que pels preus de Barcelona i per la dificultat de viure segons a quins llocs, la gent més gran va anar venent les cases i altres tipus de famílies les van comprar i arreglar. Ara pràcticament totes les cases estan habitades. Hem passat de ser un barri de segones residències a ser un barri de residències habituals.

Quan va començar aquell canvi?

Crec recordar que va ser a partir dels Jocs Olímpics del 92, més o menys, perquè va coincidir amb el naixement del meu fill. A principis dels anys noranta, va començar la urbanització de la zona, perquè abans la majoria dels carrers estaven sense asfaltar, no hi havia clavegueres ni llum als carrers, el telèfon amb prou feines funcionava... La urbanització es va fer tant al Rectorat com a Mas Sauró i a Mas Guimbau-Can Castellví. Un dels punts clau va ser la construcció de la depuradora, que va permetre connectar les clavegueres dels tres nuclis. I, és clar, a partir d'aquest canvi la gent s'hi va començar a instal·lar; amics del meu marit que havien vingut de petits amb els pares es van anar quedant les cases, i també gent de fora.

Vostè fa anys que està molt implicada en la lluita veïnal de les Planes. Quines són les reivindicacions principals de la zona?

N'hi ha moltes! Som barris de muntanya i som barris complicats, sobretot urbanísticament, però també pel que fa al transport públic, als serveis, etc. Una de les nostres grans lluites és la dels PRUT (perímetre en règim urbanístic transitori) que afecten Can Castellví i diferents zones del Rectorat. Per exemple, volen tirar el nucli de Can Castellví a terra i fer-lo de nou, ja

Vista de la zona de les Planes.

que està qualificat com a zona no habitable, malgrat que hi viu gent i està urbanitzat. Nosaltres considerem que aquesta decisió és molt arbitrària i injusta. Si bé Can Castellví està més apartat del nucli gran, que és Mas Guimbau, i és més petit, les característiques són les mateixes i no trobem necessari fer fora totes les famílies que hi viuen. Així com a les zones afectades del Rectorat, demanem que es respecti la gent i que pugui conservar casa seva.

I com van les negociacions?

Lentes i difícils. L'urbanisme a la muntanya és un tema molt més complicat que a Barcelona ciutat.

També comentava reivindicacions en l'àmbit del transport públic.

Sí, el transport públic que tenim és molt millorable. Tenim un pla de futur en què recollim tot el que necessitem per dignificar la vida aquí dalt. I el transport públic n'és un dels punts importants. Tenim els ferrocarrils, que van molt bé, però el bus de barri, que puja cada hora i deu minuts, és insuficient. Necessitem el vehicle propi pràcticament sempre. D'altra banda, i després de moltes reivindicacions en les quals es van implicar els

joves, hem aconseguit un nit bus que surt de Sarrià i fa un recorregut per les Planes. Una altra de les prioritats que recollim al nostre pla de futur és aconseguir una zona esportiva.

No en tenen?

No, i la més propera és a Can Caralleu, però no podem accedir-hi en transport públic perquè no hi ha un autobús que comuniqui Can Caralleu amb les Planes. Realment, tots els problemes i necessitats van lligats. No és qüestió de solucionar solament un aspecte, sinó el conjunt. Portem anys sol·licitant un centre esportiu, però és com picar pedra. Ens diuen que és molt car, tot i que nosaltres no demanem una gran inversió, demanem una inversió coherent, unes instal·lacions mínimes que corresponguin a la nostra població, però no hi ha manera. I bé, hi ha moltíssims altres temes, com l'aparcament públic, la manca d'un institut a la zona i un llarg etcètera.

Llavors l'associació té molta feina!

I tant! Però bé, anem fent. A banda de tractar totes aquestes problemàtiques, també fem feina social. Organitzem la Festa Major i altres celebracions. Treballem per fer barri. En aquest sentit i des de fa un parell d'anys, estem treballant conjuntament amb els diferents barris de muntanya per fer activitats culturals. Un dels projectes és el Mercat Cultural Vallvidrera, que esperem que tiri endavant. També estem mirant de fer la Festa Major tots junts, ja que quasi totes s'escauen igual.

Per acabar. Malgrat tot el que comenta, què és el que més li agrada de viure aquí?

És difícil explicar-ho... No ho sé, simplement m'agrada. M'agrada la tranquil·litat, la quantitat d'espai i... potser és una ximpleria, però m'agrada mirar els estels. Obrir la porta de la cuina a la nit, sortir i mirar el cel, tot ple d'estels... Compensa la resta? Sí.

JORDI CAMPOS

“Jo era de Sarrià, de classe obrera. Vam venir a les Planes perquè la meua mare estava malalta i ens van recomanar venir pels pins. El que més m’agrada és el parc, la vida a la natura”.

FELIP ALEIXANDRI

“Hi ha famílies que fa generacions que s’estan a les Planes i que amb el pla de requalificació del parc van quedar fora del terreny urbanístic. Abans era més campestre, més muntanya”.

MARIA ANTÒNIA FERRER

“Les associacions de veïns aporten integració i cohesió social. La gent es reuneix per la Festa Major. Abans hi havia molts estiuejants i ara, cada vegada més, hi ha gent que hi viu”.

JAIME TEIXIDÓ

“Tenim una xarxa de 28 voluntaris del barri per activar el protocol en cas d’emergència. També mantenim el parc i ara estem iniciant un projecte per ajudar la gent que ho necessita”.

JOSÉ LUIS LORENTE

“A les Planes, els barris són enmig de la muntanya i necessiten una lectura específica de les problemàtiques per a un ambient que no és urbà. Des de les associacions es treballa molt”.

SEBASTIÀ FISCHER

“Les associacions de veïns són el canal d’organització entre els veïns per reclamar millores a l’Ajuntament, ajudar-nos mútuament i també és un espai recreatiu. Tot i ser un barri de Barcelona, les Planes és com un poble”.

DAVID ÀLVAREZ

“A les Planes hi ha un ambient de muntanya amb població dispersa; això comporta la dificultat de trobar espais d’aplegament. Mirem de fer un entramat d’ajuda mútua entre les entitats per arribar a joves, infants i famílies”.

CONCHI HOLGADO

“Treballar aquí, enmig del bosc i la natura, és un privilegi. Molta gent de Barcelona ve a visitar el Parc de Collserola i, fins i tot, els que hi vivim en desconeixem molts racons”.

LLUÍS TUSELL COLOMA

PRESIDENT DE L'ASSOCIACIÓ DE VEÏNS DE LES TRES TORRES

El barri de les Tres Torres va néixer entre el 1901 i el 1903 fruit de la unió de tres territoris: la perifèria de Sarrià, la finca de Nena Casas (que pertanyia a l'antic terme de Sant Gervasi) i el raval de Can Ràbia (integrat a les Corts). La zona, que acollia el cementiri, va començar a urbanitzar-se per iniciativa de tres veïns de Sants que van construir tres torres, una per a cadascú, als terrenys de l'heretat Nena Casas. Aquestes tres imponents torres acabarien per batejar la nova zona residencial i, fins i tot, la parada del tren de Sarrià. A partir d'aleshores, hi van començar a aparèixer altres mansions estivals de la burgesia barcelonina que, amb el temps, es convertiren en residències permanents. D'altra banda, al llarg de la primera meitat del segle XX, es van instal·lar als descampats de les Tres Torres una sèrie de camps de futbol, condicionats pels mateixos usuaris. El principal club, abans de la guerra, era el Club Tres Torres, amb seu al carrer Milanesat. Aquest paisatge es va mantenir essencialment fins als anys centrals de la dictadura franquista i els primers anys de la Transició, quan les torres senyoriales van donar pas als blocs de pisos de luxe. Actualment, el barri de les Tres Torres presenta una tipologia urbana caracteritzada per un nucli antic al voltant del mercat (carrers Vergós/Escoles Pies) i per les extensions més modernes amb edificacions obertes i edificis més alts. Lluís Tusell és veí de les Tres Torres de tota la vida i, després de col·laborar uns anys per millorar el barri, ha decidit implicar-se de ple en l'associació de veïns. N'és l'actual president i tant la seva tasca com la de l'associació giren entorn d'un objectiu: aconseguir un espai públic i uns serveis de qualitat.

Plaça de Joaquim Pena.

Vostè va néixer a les Tres Torres?

Sí, l'any 1979, i he viscut tota la vida al barri.

Com va arribar la seva família aquí?

Els meus pares van venir a les Tres Torres gràcies a mi. Quan la mare es va quedar embarassada, van decidir buscar una casa més gran, ja que abans vivien en un pis a prop de Via Augusta, per la parada de Bonanova, que quedava massa petit per a tots. Així que van comprar una casa sobre plànol aquí, al carrer Vergós. Van ser un dels primers compradors. Jo vaig viure amb ells fins que em vaig independitzar i em vaig mudar en aquest pis, al mateix carrer Vergós. De fet, no m'he mogut gaire.

Les Tres Torres està considerat un barri de classe alta. És així?

Depèn de la zona del barri en què et situïs. Hi ha una divisió administrativa que es va fer en el seu moment i que no té molta coherència, perquè aquí

hi ha zones molt diferents entre elles. D'una banda, trobem zones residencials d'alt estànding, construccions dels anys setanta i vuitanta amb conserge i pisos de més de 200 m²; de l'altra, trobem zones d'edificis més antics, com els de l'entorn del mercat, on viu gent gran, o la zona de Joaquim Pena, on es fa més vida de barri. Per tant, tenim diferents tipus de veïns i veïnes, i no es pot englobar tot dins del grup de renda alta, perquè no és així.

Vostè ha viscut tota la vida aquí. En aquests anys el barri ha canviat molt?

No, el barri no ha canviat en aquests últims 40 anys i aquest és el problema. El barri és el mateix d'abans i el motiu és que no s'ha invertit mai per millorar-lo. Al contrari, l'espai públic s'ha anat deteriorant i des de fa anys existeixen greus problemàtiques. Aquesta realitat és la que m'ha fet decidir a implicar-me en l'associació i a lluitar per canviar la situació.

Des de quan forma part activa de l'Associació de Veïns de les Tres Torres?

Porto un parell d'anys col·laborant amb l'associació i, anteriorment, uns altres anys ajudant des de fora, participant en el Consell de Barri. Però l'any passat vaig decidir implicar-m'hi de ple i vaig entrar a formar part de la junta com a president el passat mes de juliol. La gent de l'antiga junta ja portava molts anys i em van demanar que els ajudés a introduir nous membres, noves dinàmiques i noves prioritats.

L'associació compta amb una llarga trajectòria.

Sí, exacte, la nostra associació es va crear fa uns 40 anys i està molt vinculada a la zona de Joaquim Pena, que és on tenim el local. En el moment de la seva creació no existia aquesta mancança de manteniment que patim actualment. L'associació es va crear, sobretot, per generar comunitat entre els veïns i les veïnes del barri i va arribar a tenir més de 800 socis. Podríem dir que l'associació ha passat per diferents etapes, segons les necessitats del barri, i, en aquest sentit, actualment el que volem és que l'associació no solament generi comunitat, sinó també activitat. I que, a més, representi la totalitat del barri i no solament la zona de Joaquim Pena. L'objectiu de l'etapa actual és fer-la créixer i donar-la a conèixer a tothom. Per això, estem molt involucrats en la Festa Major i organitzem activitats de tot tipus. Aquesta és una de les línies d'acció, el fet de crear sentiment de barri. Després, tenim les reivindicacions.

Quines són les actuacions de l'Associació de Veïns de les Tres Torres?

Des de la nova junta, vam presentar a l'Ajuntament deu punts principals que es poden resumir en els següents: inversió per a la millora dels carrers del barri; millora de la mobilitat; millora de l'espai públic de les Tres Torres; i aconseguir més equipaments públics i de qualitat. Arran de les nostres mobilitzacions, hem aconseguit una escola bressol que ocuparà un solar municipal i un calendari per millorar les voreres de nou carrers del barri. D'altra banda, estem treballant per pacificar i millorar els entorns del mercat municipal i dels espais per a la gent gran. Al cap i a la fi, el nostre objectiu de batalla és, bàsicament, aconseguir posar al dia les infraestructures, l'urbanisme, els carrers i els equipaments del barri. Demanem que, des de l'Ajuntament, es cuidin els carrers, perquè tot i ser un barri considerat de classe alta, el manteniment de l'espai públic ha estat sempre oblidat per l'administració.

Quines són les seves motivacions per haver-se posat al capdavant de l'associació?

Suposo que tot va lligat a la meva manera de ser. Si considero que s'ha de fer alguna cosa i no ho fa ningú, m'hi poso i ho faig jo. Que no sigui perquè no s'hagi intentat. D'altra banda, les Tres Torres és el meu barri i m'hauria agradat poder presumir de la zona on visc. És considerat un barri de rics i en realitat no és un barri de luxe; al contrari, és un barri on falta molta inversió i on es necessiten moltes millores. I, en aquest sentit, m'agradaria que es cuidés més el barri.

ANTÒNIA PIQUET

“Aquest era un punt de reunió per a la gent del barri: ens trobàvem els diumenges, fèiem classes de costura, organitzàvem la cursa i la loteria... Els antics representants van lluitar molt”.

JOSEP MARIA PALLÀS

“Abans hi havia gent jove i s’hi feien moltes coses. El meu pare va ser un dels que va relançar l’associació. Llavors hi havia moltes mancances a causa de la situació política”.

MARTÍN ROCA

“A la nova junta volem dinamitzar l’associació a través de les xarxes socials i de la pàgina web perquè hi entri gent nova. Som un barri residencial i la gent no està al dia a dia del barri”.

LUCÍA MARTÍNEZ

“Abans fèiem moltes activitats i hi havia persones que s’encarregaven de gestionar-les. Era un lloc molt maco i molt familiar, però ara no hi ha joventut”.

INÉS DE CARRERAS

“Un dels objectius és fer més coses per a la gent del barri i per a la gent gran a través del projecte Radars, perquè les persones que viuen soles no se sentin excloses”.

MARTA AMADE

“Volem que els comerços se’n facin socis per poder fer més pinya. Fa 15 anys hi havia més comerços, però moltes empreses van tancar. Ara volem reactivar una zona comercial”.

PERE SUBIRACHS

“L’antiga junta treballava per mirar d’ajuntar els veïns i que ens coneguéssim entre nosaltres. Per això es feien sopars, activitats, festes de Nadal... Ara s’hi ha posat gent jove i s’ha modernitzat”.

EUGENIO SANZ

“Col·laborem amb l’associació de veïns i amb la revista per fer activitats i per la Festa Major. El mercat és l’eix comercial principal del barri. Es va inaugurar el 1957 i s’ha modernitzat molt”.

INÉS TELL I DE PALLEJÀ

MEMBRE DE L'ASSOCIACIÓ DE VEÏNS I AMICS DEL PUTXET

El barri del Putxet està situat en una petita muntanya homònima, el Turó del Putxet, que s'estén entre Vallcarca i Sant Gervasi. Fins mitjan segle XIX, va ser una zona rural però, com va passar a altres sectors dels voltants, a partir de la segona meitat del segle XIX la burgesia barcelonina va començar a construir-hi torres d'estiueig com a segones residències. Amb la millora de les comunicacions, gràcies a l'arribada del tren de Sarrià i, posteriorment, del metro, el Putxet es va convertir gradualment en un barri de residència habitual, on molts artistes van viure i van treballar als seus tallers. A partir dels anys cinquanta del segle XX, l'idíl·lic paisatge de torres i jardins va anar substituïnt-se per blocs de pisos. A més, el traçat de la Ronda del General Mitre va marcar una frontera amb el vessant inferior del Putxet, separant-lo del barri del Farró. Actualment, el Putxet és un barri tranquil on conviuen els nous edificis amb d'altres més senyorials i amb algunes de les vil·les que en van propiciar l'origen. Inés Tell va arribar al barri ara fa quinze anys. Nascuda a l'Eixample, es va casar i va viure durant molts anys als Estats Units i, quan van decidir tornar a Barcelona, ella i el seu marit van escollir el barri del Putxet per instal·lar-s'hi. Enamorada del barri, forma part de l'Associació de Veïns i Amics del Putxet.

Vostè és veïna del Putxet de no fa gaire. Com va arribar al barri?

Em vaig criar a l'Eixample i després em vaig casar als Estats Units. Vaig estar vivint allà durant molts anys, però, per diferents circumstàncies, vam decidir tornar a Barcelona. Quan vam arribar, ens vam instal·lar en un pis de lloguer a prop de l'Hospital de Sant Pau, però de seguida ens vam adonar que era un barri que havia canviat molt. Ja no hi havia gaires botigues i tot era massa impersonal, així que vam decidir buscar pis en una altra zona. El meu marit estava enamorat del Putxet, de manera que vam centrar la nostra recerca a la zona. Vam tenir molta sort perquè vam trobar un pis que estava en venda i el vam comprar, ara fa quinze anys.

Jardins de Mercè Rodoreda.

I com se senten al barri?

Fantàsticament. Tant és així que la nostra filla, que també era als Estats Units, va decidir venir amb la família a viure a Barcelona, i també s'han instal·lat al Putxet. Ara som tots aquí i és una meravella. En aquest barri hi ha moltes famílies mixtes, unes que parlen francès, d'altres anglès i d'altres alemany. L'ambient del barri és molt acollidor, hi ha famílies que hi viuen des de fa moltes generacions. Al Putxet es nota que la gent hi està molt a gust. És un barri molt tranquil i accessible. Hi ha moltes botigues de barri, bars de tota la vida... A mi m'encanta que a la farmàcia em coneguin, que em preguntin pel meu marit, que la gent et saludi pel carrer. Per a mi és molt divertit poder fer aquesta vida de barri.

S'han vinculat a alguna associació o entitat del Putxet?

Sí, el meu marit va ser voluntari de la protectora d'animals i jo col·laboro amb l'associació Gats del Putxet. També col·laborem amb la parròquia i som membres de l'Associació de Veïns i Amics del Putxet. Aquesta associació treballa des de l'any 1996 per promoure i defensar la millora de la qualitat de vida al barri. Organitzem, a part de la Festa Major, activitats

culturals, lúdiques i de caire social i, a més, fomentem molt l'esperit de convivència cívica i de bon veïnatge. L'associació ha aconseguit moltes coses, com ara els jardins de Mercè Rodoreda. Amb la Festa Major, ens hi involucrem molt: organitzem festivals d'havaneres, vermutos, sopars per als veïns, etc. És una associació que està molt en contacte amb l'Ajuntament de Barcelona per tal de donar al barri activitat cultural. Nosaltres en som membres i en recolzem totes les iniciatives, però no hi participem activament. Actualment, s'està lluitant per millorar el centre cívic del barri.

I què es reivindica?

Una millora de l'espai, perquè és molt petit. Com a únic centre cultural i centre cívic, queda massa petit per al barri. El Putxet té molta població i necessitem un espai cultural més gran.

Quins llocs emblemàtics destacaria del barri?

Jo soc una enamorada de la Casa Rocamora, que és un palau isabelí molt bonic que està ubicat aquí, al carrer Ballester. Funciona com un museu, amb una col·lecció pròpia exquisida i amb exposicions molt interessants. També opino que un dels llocs culturals emblemàtics del barri són els Cinemes Balmes. Es van inaugurar l'any 2013 i tota la programació és en versió original. Ocupen l'espai de l'Auditori Manén, que va estar en ruïnes durant molt de temps, i han suposat una ampliació en l'oferta d'oci del barri. Després m'agradaria destacar l'Observatori Fabra, que malgrat estar a la muntanya del Tibidabo, queda a prop i, a sobre, va ser fundat per la meua família, concretament pel meu rebesavi, Camil Fabra i Fontanills.

Déu-n'hi-do! És un dels observatoris astronòmics més antics del món!

Sí, el quart més antic. El meu rebesavi va comprar els terrenys perquè es pogués dur a terme el projecte. El pobre no va poder veure'l acabat, ja que va morir al poc temps de començar les obres. El 2014 va ser declarat Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN), en la categoria de monument històric, pel Govern de la Generalitat de Catalunya, i és un lloc molt interessant per visitar.

Pel que fa als establiments del barri, què és el que destacaria?

En aquest barri, tenim un munt de botigues de petit comerç i de proximitat, com peixateries, carnisseries, verduleries, alguna botiga de roba i complements, també hi ha petits restaurants molts bons i acollidors. Considero

que els comerços reflecteixen aquest esperit de barri que es viu al Putxet. Comprant o en un bar, sempre coneixes algun veí. D'altra banda, l'oferta educativa és molt bona i variada. Si ho comparem amb els Estats Units, a Barcelona hi ha una oferta impressionant d'escoles. Hi ha escoles en català, en anglès... Pots escollir on portar els teus fills.

També m'agradaria destacar que el Putxet té un molt bon servei del Bus del Barri, el simpàtic i petit vehicle de la línia 131! Només en passa un cada mitja hora, però és molt puntual i els conductors i conductores són amables i servicials. Ens estalvia la pujada del carrer Marmellà i s'agraeix molt quan vas carregada. Sobretot és un bus d'avis, àvies, nets i netes.

El Putxet s'ha considerat un barri d'artistes.

Sí, i tant. Aquí han viscut i han treballat molts artistes, i crec que aquest alt nivell intel·lectual i artístic es manté en l'actualitat. El Putxet és considerat un barri de classe social alta i crec que, intel·lectualment parlant, és així, però econòmicament no ho veig tan clar. Els preus de les botigues es troben en la mitjana de la ciutat i els habitatges sí que són molt cars, però com a la majoria dels barris de Barcelona. Una bogeria! Però crec que en l'àmbit de consum social, el nivell és el mateix que trobem de manera general a la ciutat. També s'ha de tenir en compte que una part de la població pateix una certa pobresa que es veu al carrer mateix. En aquest sentit, sí que trobem un contrast, que no és que sigui d'aquest barri, sinó que entra dintre de la dinàmica de les diferències socials, on et pots trobar molta riquesa i molta pobresa en un mateix indret.

**ANNA MARIA
PLANELLES**

"El que més enyoro és el barri de la meva infantesa. La plaça de darrere del mercat era formidable, podies jugar a pilota i mai se n'anava al carrer. Ara ja no hi ha lloc per jugar".

GLÒRIA ONCINA

"La botiga de juguines Si Tu Vens la va fundar Guillem Sabater l'any 1981. El 2014 es va jubilar i, com que jo hi havia treballat, la vam agafar amb les meves germanes. Volíem continuar amb la botiga perquè no perdés la línia tradicional".

ÀNGELS ONCINA

"Recordo anar a la primera manifestació per demanar un semàfor a Sant Gervasi. Als anys setanta era un barri nou que s'estava fent. Té un ambient més d'escola i menys de comerç".

PILAR PEÑA

"Aquest és un barri tranquil, sobretot els caps de setmana. Abans hi havia les botigues de sempre i ara, amb la crisi, estem vivint molt moviment comercial al barri".

**LOURDES
GALLARDO**

"Al barri hi ha de tot, des de famosos i famílies benestants fins a gent senzilla de tota la vida. Una clienta de la meva botiga, Arreglos de ropa, que m'encanta és la neta de Lluís Companys".

CARMEN NOVOA

"Quan vaig venir al barri amb 22 anys era un barri de senyores selectes. No hi havia tantes botigues. Vaig venir perquè era molt familiar i estava al costat de les escoles i els hospitals".

GRISELDA BLANCO

"Abans aquest barri era glòria, érem uns privilegiats, no hi passava cap cotxe. Ara ha millorat en equipaments i hi ha més trànsit, però continua sent com un poble gran".

CAROLINA REBATO

"Al Putxet hi ha molts comerços i el mercat a la vora. La zona del parc és el nostre pulmó. Amb els anys ha canviat poc, però ara han posat un gimnàs de l'Ajuntament que dona molta vida al barri".

JORDI RATÓN SÁNCHEZ

PROPIETARI DE LA BODEGA PÀDUA, CARRER PÀDUA, 92

L'any 2004, l'Ajuntament de Barcelona assumia el projecte que la FAVB (Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Barcelona) havia llançat anys enrere sota el nom de La Barcelona dels Barris, que tenia l'objectiu de potenciar la participació ciutadana i de reequilibrar la distribució territorial de serveis i equipaments. Com a resultat, l'any 2007, la ciutat va quedar dividida en 73 barris administratius que, en alguns casos, no es corresponen amb els diferents barris històrics de Barcelona. El Putxet i el Farró n'és un exemple, ja que agrupa dos barris històricament diferenciats i amb personalitat pròpia. D'aquests dos barris, el Farró està situat a la part oriental del districte i limita amb Gràcia a l'est, Vallcarca al nord-est, el Putxet al nord i Sant Gervasi al sud i a l'oest. El Farró, terra d'infantesa de la il·lustre Mercè Rodoreda, és actualment un barri residencial i familiar on existeix una consciència de barri forta i on es conserven botigues i establiments de tota la vida, com la Bodega Pàdua, un celler que es va inaugurar l'any 1949 i que és, avui en dia, un dels bars-restaurant més dinàmics del Farró. Jordi Ratón n'és l'actual propietari. Farroquià, com diu ell, de cap a peus, col·labora en la Festa Major del barri organitzant la Festa del Seat 600, un dels *leitmotifs*...

Com va arribar la seva família al Farró?

Vam arribar-hi gràcies al meu pare, Vicente Ratón Gil, que, nascut a Galícia, amb 15 anys va venir a Barcelona a treballar. Després de diverses feines, el 1965 va començar com a mosso de la Bodega Pàdua, un celler dedicat a la comercialització a granel que havia estat fundat l'any 1949 per Marcial Grasa Alsina. Amb el temps, van ascendir el meu pare a encarregat i va establir amb el senyor Grasa una molt bona relació —podríem dir que de pare i fill—, fins al punt que, quan el senyor Grasa es va jubilar, li va traspasar el negoci, l'any 1979.

En aquella època, com era el negoci?

En un principi era pràcticament un magatzem de vins i de licors. Només es feia repartiment a domicili. De fet, no hi havia ni un taulell per vendre, ja que solament se subministraven comandes a domicili. Teníem un parell de furgonetes i uns 4 o 5 carretons i es repartia, sobretot, pel barri i pels voltants. Abans del 79, no podria dir exactament l'any, ja es va muntar un taulell i l'establiment es va obrir al públic, per vendre al detall. Però el negoci va començar a evolucionar sobretot quan el meu pare va esdevenir-ne el propietari i va observar que calia fer un canvi de concepte.

Què va passar?

Amb l'arribada de les grans superfícies, el pare va notar que la venda a granel començava a ser una mica més difícil, així que va tenir la idea de comprar una cafetera i oferir begudes. De seguida va veure que el negoci del bar anava cada vegada millor, mentre que el de la bodega anava avall, de manera que, a poc a poc, es va produir un canvi en la clientela. Per aquest motiu, va decidir ampliar la zona destinada al públic i condicionar tant el menjador com el pati, que no el fèiem servir. El pas següent va ser construir una cuineta. Va demanar el permís per oferir àpats i la mare, l'Ana María Sánchez, es va posar de cuinera. En un principi, s'hi feia un menú informal perquè en aquella època, a finals dels setanta, no es feien menús com els d'avui en dia. I, com que això també va començar a anar bé, va arribar un punt en què tenir-ho tot era impossible a causa de la manca d'espai (en aquella època encara funcionava el servei de bodega), així que el pare va decidir fer el pas definitiu cap al bar-restaurant i va deixar la venda a granel.

Llavors, què és el que ofereix la Bodega Pàdua en l'actualitat?

Som un bar-restaurant amb menú al migdia i una carta bastant extensa de tapes. Tenim la cuina oberta tot el dia i fem sopars informals i també per a grups. De vi a granel, en tenim molt poc: tenim uns vins generosos, de moscatell ranci i un vi negre. Ho fem per mantenir la tradició. El perfil de clients va anar canviant i el negoci ha anat evolucionant amb aquests canvis.

Quan va començar a treballar-hi?

Una data exacta? Suposo que quan vaig fer 16 anys, que vaig decidir deixar els estudis i posar-me a treballar. Però m'he passat tota la vida a la bodega. Des de petit he ajudat els meus pares en tot el que podia. He treballat tota la vida aquí, no he fet cap altra cosa. Actualment en soc el

Bodega Pàdua.

cuiner. Vaig començar com el pare, repartint a domicili per tota la zona, després vaig fer de bàrman i, amb aquesta última crisi en què vaig haver de ajustar la plantilla, vaig decidir aprendre a cuinar i m'hi vaig posar. El meu pare es va jubilar fa 15 anys i ja en compartim la gestió des de feia 5; així que fa uns 20 anys que gestiono el negoci. Actualment, porto el negoci amb la meva dona, la Ruth, que quan va acabar el període de la maternitat del petit (tenim dos fills) va començar a treballar amb mi. Ella està a sala i jo, a cuina. Després tenim la resta de l'equip i funcionem molt bé. N'estem encantats de la vida.

Vostè va néixer al Farró?

No, jo vaig néixer a l'Hospitalet de Llobregat el 1967, però soc farroquià des de l'any 1981, quan els meus pares van comprar un pis al barri.

I què és el que més li agrada del barri?

Del Farró, m'agrada tot. Jo no sortiria d'aquest barri per anar a viure a un altre, per res del món. És com un poble dins de Barcelona. També ho pot ser Gràcia, però Gràcia és molt turístic i potser massa gran. Ens coneixem tots i és una cosa que m'agrada molt i em fa feliç. Els meus fills estudien aquí, en una escola molt reconeguda, l'escola Lys. Ells també estan molt contents al barri.

El seu negoci és el més antic del carrer Pàdua, en podria dir d'altres d'emblemàtics del barri?

Bé, per citar-ne algun, al carrer Saragossa tenim una altra bodega que es diu Ca la Pepeta, molt coneguda i dinàmica al barri. Després tenim el Perrocker, un personatge molt emblemàtic i molt implicat. El Perrocker té la Perròquia, una perruqueria que va més enllà: és un punt de trobada per a molts artistes i, per la Festa Major, organitza el Perrocker Fest, amb una gran capacitat de convocatòria. A més, tenen la sort de poder tancar el seu carrer, el carrer Francolí.

Vostès organitzen alguna activitat per la Festa Major?

Sí, sí, organitzem la ja tradicional Festa del Seat 600, perquè nosaltres, arran de treballar amb Moritz i de la passió del meu sogre, Vicente Calatayud, que és un enamorat dels 600, hem anat decorant el local amb diferents elements d'aquest model de cotxe. Cada any anem afegint-hi elements i l'objectiu és arribar a tenir tot un 600 dins del local. El dissabte de Festa Major convoquem el Club Foro 600 perquè vinguin amb els seus cotxes i els aparquin aquí, al carrer Pàdua, que es converteix en una exposició de 600 mentre ells esmorzen, i, després, d'11 a 12 hores fan una cercavila pel barri. A partir de les 12 i fins a les 14 hores, convidem a cervesa i a patates braves a tothom que hi vingui.

MARCELA GAY

"El meu marit hi venia perquè era un aficionat a jugar als escacs i es trobava amb senyors del barri. Jo hi entrava a fer el cafetó. L'ambient és de poble, ha canviat la decoració, però el tracte és el mateix".

JOSEP MARIA LLANSÀ

"Vinc al matí perquè tenen un cafè i uns croissants molt bons i perquè l'ambient i el personal és molt amable. Aquí, al Farró, s'hi conserva el sentiment de barri, tot i ser de gent de classe alta".

IVAN TARAFÀ

"Hi visc molt a prop i no sabia que hi venia tanta gent del barri i que hi havia tant d'ambient. Als migdies s'omple i hi ha molta alegria i un gran enrenou de gent que entra i surt".

VICENÇ CALATAYUD

"Soc el sogre del Jordi. La bodega és un local singular perquè conserva coses de la Barcelona antiga que ja no es fan servir. Els veïns ens han portat moltes coses, com una capsa de música del 1870, càmeres de fotografar, guitarres...".

ESTER ROMERO

"La bodega la coneix tothom i està molt vinculada a la cultura i a les associacions del barri. S'hi fan festes anuals de cotxes 600 i s'hi exposen fotografies d'artistes locals".

MERCÈ PERIS

"El carrer Pàdua és un carrer dels de sempre, dels que fa més barri de la zona i conserva els llocs tradicionals. La bodega impacta, perquè manté la personalitat i l'esperit de l'inici".

ANTONIO MEJÍAS

"Per a mi, és com la meva segona casa. Destaquem pel conjunt i per l'ambient, que és molt de tu a tu, que és el que al final agrada a la gent, i es demostra perquè tenim molta feina".

DAVID SANTIAGO

"Els caps són aquí i s'encarreguen del local. Això fa que funcioni i et permet treballar a gust. El 80% dels clients són del barri, però també s'ha donat a conèixer a gent de fora".

IRENE OLIVA CASTÁN

DIRECTORA DEL CENTRE CÍVIC CASA SAGNIER

El barri de Sant Gervasi-Galvany ocupa la part baixa de l'antic terme de Sant Gervasi, entre la Diagonal i la Ronda del Mig. De marcat caràcter residencial, és actualment una de les zones més poblades de Barcelona. Aquesta realitat demogràfica, juntament amb l'escàs moviment associatiu i el fet d'haver estat històricament un dels barris de la ciutat menys dotats d'equipaments públics, l'han configurat com una "zona dormitori" amb molt pocs espais col·lectius. Malgrat aquesta tònica general, sí que s'han donat diferents reivindicacions veïnals, i un exemple d'això és la mobilització que va començar l'any 1996 sota el lema "Salvem els jardins de Brusi" i que va donar pas a la seva obertura pública i a la conversió de la Casa Sagnier en centre cívic. Irene Oliva és la directora d'aquest equipament municipal des que es va inaugurar i actualment està coordinant tot el trasllat al nou espai de Vil·la Urània, un canvi que, segons la Irene, serà molt positiu per al districte i per a tots els seus veïns i veïnes.

Vostè no va néixer a Barcelona?

No, vaig néixer a la ciutat de Montsó, a Osca, però fa molts anys que visc i treballo a Barcelona.

I quina ha estat la seva trajectòria professional per arribar a ser la directora del Centre Cívic Casa Sagnier?

Em vaig llicenciar en Psicologia però, arran de fer diversos cursos sobre gestió cultural, quasi tota la meua carrera professional ha estat vinculada als centres cívics i a la gestió d'equipaments de proximitat. Fa 25 anys que em dedico a això. Vaig començar com a responsable de projectes socioculturals a diferents districtes de la ciutat i, el 2004, em van nomenar directora del Centre Cívic Pati Llimona, que està a Ciutat Vella. Uns anys més tard, el 2007, i coincidint amb l'obertura de la Casa Sagnier, em van demanar que portés la coordinació del projecte de Sagnier. Enguany hem celebrat el 10è aniversari de l'equipament.

Què és el que més li agrada de la seva feina?

El que més m'agrada de la feina és el fet d'estar en contacte amb la gent, viure la vida del barri i dels usuaris, detectar-ne les necessites i ser un dels agents que propiciï que es posin en marxa les diferents iniciatives proposades pels usuaris i les entitats. Aquesta relació tan propera amb l'entorn és el que més em motiva.

Què se sap de la història de la Casa Sagnier?

La Casa Sagnier va ser construïda com a casa d'estiueig de la família de l'arquitecte Enric Sagnier. La casa comptava amb un jardí molt gran que arribava fins a Balmes per l'esquerra i fins al carrer Sant Eusebi per la part sud. Després de la Guerra Civil, la família Sagnier va vendre l'immoble i el que quedava del jardí, el que ara són els Jardins d'Enric Sagnier, al govern de Franco, que va traspasar-ne la gestió a la Sección Femenina per obrir un residència de dones universitàries, el Colegio Virgen de la Inmaculada. Va ser així com, des dels anys cinquanta fins a finals dels setanta, és a dir, durant tres dècades, per la Casa Sagnier van passar moltes generacions de dones que estaven estudiant a la Universitat de Barcelona i que, per ser de fora de Barcelona, necessitaven tenir un lloc on hostatjar-se. Ja amb l'arribada de la democràcia, l'edifici va passar a ser propietat de la Universitat de Barcelona (UB), però cap als anys noranta va començar una gran reivindicació veïnal per tal de recuperar per al barri els jardins i l'edifici. Finalment, l'Ajuntament va arribar a un acord amb la UB i, el 2002, es van obrir els Jardins d'Enric Sagnier. Cinc anys més tard s'inaugurava el centre cívic.

I què ha significat per al barri aquest nou equipament?

La Casa Sagnier està ubicada al barri de Sant Gervasi-Galvany i molt a prop del barri del Putxet i el Farró. Són barris amb poca vida associativa i amb manca d'equipaments públics. Però és cert que, en aquests darrers deu anys, s'ha viscut una evolució important que ha coincidit amb la inauguració i el funcionament del nostre centre cívic, que s'ha convertit en dinamitzador de la vida al barri. Per part nostra, estem molt contents d'aquesta evolució.

I això implicarà una estreta relació entre el centre cívic, el barri i el districte.

Exacte. La nostra relació amb les diferents entitats del barri és molt bona. Fem moltes col·laboracions plegats. Pel que fa al districte, l'equipament pertany al de Sarrià-Sant Gervasi i l'encàrrec de treball surt de l'Àrea de

Vil·la Urània, a la Via Augusta.

Serveis a les Persones. Sobre aquest encàrrec, nosaltres vam presentar un projecte que el districte, en el seu moment, va puntuar positivament i que aquí estem desenvolupant sota el seu control i direcció.

El Centre Cívic Casa Sagnier comparteix espai amb altres entitats: la Saleta, el Casal Infantil, el Casal de Joves i la Galeria. Com es relacionen entre ells?

La relació entre els diferents serveis del centre és molt bona. Durant aquests anys, tots els serveis han anat guanyant activitats i públic. Compartim sales i espais de manera molt estreta, i això ha servit per aprendre a coordinar-nos més enllà del que és habitual i ens ha ensenyat a respectar-nos i a valorar la feina que fan els altres serveis. Entre els treballadors hi ha molt bon ambient i crec que és un fet que es transmet cap a fora. D'altra banda, aquesta convivència també ha servit perquè les diferents franges d'edat que hi conviuen deixin de tenir la desconfiança que moltes vegades es dona al carrer o en altres indrets.

Actualment estan preparant el trasllat del centre cívic a un nou espai, Vil·la Urània. Quin és el motiu d'aquest canvi d'emplaçament?

Des d'un inici ja sabíem que la Casa Sagnier es quedaria petita per acollir

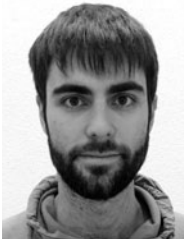
tots els projectes que ara tenim. Així que, un cop l'Ajuntament ha pogut superar els entrebancs legals, s'han fet les obres del nou edifici de la Vil·la Urània per acollir el centre cívic i el projecte d'infància. El nou espai està situat al barri del Putxet i el Farró. El Casal de Joves i el Punt d'Informació de Joves es quedaran a l'edifici de la Casa Sagnier, per complir així una de les reivindicacions veïnals més antigues, que era la de tenir un espai al districte dedicat exclusivament per als joves.

Què considera vostè que s'aconseguirà amb aquesta reestructuració?

El centre cívic i el casal infantil estrenaran un edifici creat per a l'ús específic que ha de tenir. Tot està molt ben pensat i hi ha espais específics creats per a cada tipus d'activitat. A més, guanyem més del doble de superfície i tenim una sala d'actes que gairebé triplica la capacitat de la que hi ha ara mateix a la Casa Sagnier. Jo crec que tant nosaltres, que ens traslладem, com les entitats que es queden a Sagnier i els veïns i veïnes, tots, en sortirem guanyant.

La casa de Vil·la Urània també té història, oi?

Sí i tant. El nou conjunt d'equipaments estarà situat a l'antiga finca de l'astrònom Josep Comas i Solà. Vil·la Urània, com a espai, té tres parts diferenciades: en primer lloc, la vil·la pròpiament dita, que albergarà la cafeteria, amb un jardí d'accés des de la Via Augusta i una entrada també des del carrer Saragossa. Després, l'edifici modern, de 5 plantes, on hi ha les aules i els tallers (incloent-hi una espectacular aula cuina al terrat). I, en tercer lloc, el soterrani, amb la sala d'actes i la sala d'exposicions.

ADRIÀ TORRES
“Al Casal de Joves venen nens de diferents escoles, i això els permet conèixer altres nens del barri fora del seu grup habitual. Els eduquem en valors com la convivència, la solidaritat i la pertinença”.

PALOMA CERDÀ
“Em vaig apuntar al taller perquè ajuntava a dones DJs que volien compartir la creació de música i no n’hi havia a altres barris o centres. L’ambient és molt divers, hi ha gent de diferents països”.

ELISENDA SEGURA
“Al Casal de Joves es treballen projectes de lleure, es dona suport a iniciatives joves i se’n fa difusió cultural. Casa Sagnier aplega molts serveis i això ha fet que molta gent del barri es trobés aquí”.

MARIA ROSA TORRENT
“Casa Sagnier és un equipament socio-cultural que ofereix cultura de proximitat a la gent del barri i permet que tothom hi tingui accés. Des del Punt d’Informació Juvenil de Sarrià-Sant Gervasi treballem amb els instituts del districte”.

CRISTIAN LAYOS
“L’objectiu de Casa Sagnier és promoure la cultura dins del districte i englobar totes les edats, és un projecte transversal. També oferim recursos que els joves no troben a altres llocs del barri”.

ELLIS WHITNEY
“Del Casal de Joves, en surten tallers que estan molt bé. El de DJs m’ha donat un coneixement ampli de les bases del hip-hop i el rap, tant en l’àmbit tècnic com en el cultural, i m’ha permès conèixer altres noies d’aquest món”.

NURIA BRAÑA
“El taller de DJs va sorgir a partir de la demanda de dones artistes i perquè no hi havia oferta. Un taller com aquest aporta riquesa cultural i obre noves perspectives. El casal ens ho va posar molt fàcil”.

ALBERT ALARCÓN (DJ-ALAR)
“Casa Sagnier és un dels casals més implicats amb els joves. Tenen una mentalitat oberta a qualsevol projecte interessant. No es tanquen només al barri, sinó que tenen una visió global”.

Agraïments

A Enric Calpena i a Lluís Permanyer per aportar rigor històric i col·laborar en el desenvolupament d'aquest projecte.

A totes les persones i associacions esmentades al llarg d'aquest llibre.

Albert Alarcón (Dj-Alar9), Felip Aleixandri, David Álvarez, Marta Amade, Ferran Antón, Josep Arisa, Joan Ballester, Miriam Benavent, Griselda Blanco, Mariona Boldú, Esther Bonet, Frederic Bou, Núria Braña, Ferran Cabeza, Vicenç Calatayud, Jordi Campos, Enric Capdevila, Mar Catalán, Laura Cayuela, Eva Ceano-Vivas, Paloma Cerdà, Inés De Carreras, Susana Del, Enrique Delgado, Marc Domínguez, Marta Fabregat, Pau Farràs, Gemma Ferré, Mª Antonia Ferrer, Sebastián Fischer, David Fontanet, Marc Freixa, Daniel Gadea, Lourdes Gallardo, Àlex García, Jordi Garcia, Ismael Garcia, Marcela Gay, Natalia Gimeno, Francesc Ginjaume, Conchi Holgado, Elisabeth Ibáñez, Silvia Ibáñez, Jorge Itriago, Andrea Jolonch, Ricard Julià, Cristian Layos, José Lázaro, Josep Mª Llansà, Jordi Llorach, José Luis Lorente, Antoni Manich, Laura Manso, Francesc Manyà, Joan Marc, Àlex Martínez, Lucía Martínez, Antonio Mejias, Jesús Mestre, Marta Monsó, Montserrat Morera, Marçal Navarro, Jordi Neira, Ramon Noguera, Carmen Novoa, Toni Núñez, Natalia Oliete, Irene Oliva, Glòria Oncina, Àngels Oncina, Rosa Ortiz, Cristina Orús, Samuel Palacios, Josep Mª Pallàs, Isona Passola, Isabel Pau, Pilar Peña, María Peñasal, Patricia Pérez, Mercè Peris, Ana Mª Planelles, Pere Pons, Aleix Porta, Joan Pujol, Albert Pujol, Jordi Ratón, Carolina Rebato, Ljubo Rikic, Martín Roca, Esther Rodríguez, Esther Romero, Teresa Sacristán, Susana Sánchez, David Santiago, Eugenio Sanz, Núria Sas, Elisenda Segura, Clàudia Serrahima, Antònia Soler, Noemí Soterias, Pere Subirachs, Artur Taltavull, Ivan Tarafa, Jaime Teixidó, Inés Tell, María Rosa Torrent, Adrià Torres, Lluís Tussell, Ellis Whitney

Memòries del districte Sarrià-Sant Gervasi

Edita:

Aigües de Barcelona

Col·laboradors:

Enric Calpena, assessor
Lluís Permanyer, assessor
Jaume Grau, historiador
Esther Pedrós, periodista
Clara Roig, periodista

Disseny i realització

&Comunicas
Entença, 157, 1r
08029 Barcelona
www.comunicas.es

Fotografia:

La Masia Studio
Ajuntament de Barcelona -
Arxiu Històric de Sarrià-Sant Gervasi

Impressió:

Gràfiques Bassó

Dipòsit legal:

B 26740-2017

